

Καλή αγωνιστική χρονιά!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ

Η Κοινωνική Ασφάλιση
στον καπιταλισμό και
η πάλη της εργατικής
τάξης

Η διαχρονική
καταλήστευση της
Ασφάλισης

ΣΕΛΙΔΕΣ 5-6

Οι νόμοι Λοβέρδου-Παπακωνσταντίνου
βάση της νέας ανατροπής

Θα κάνουν αθλιότερο
ένα άθλιο σύστημα

ΣΕΛΙΔΕΣ 7-8

ΣΕΛΙΔΕΣ 3-4

1,30 €

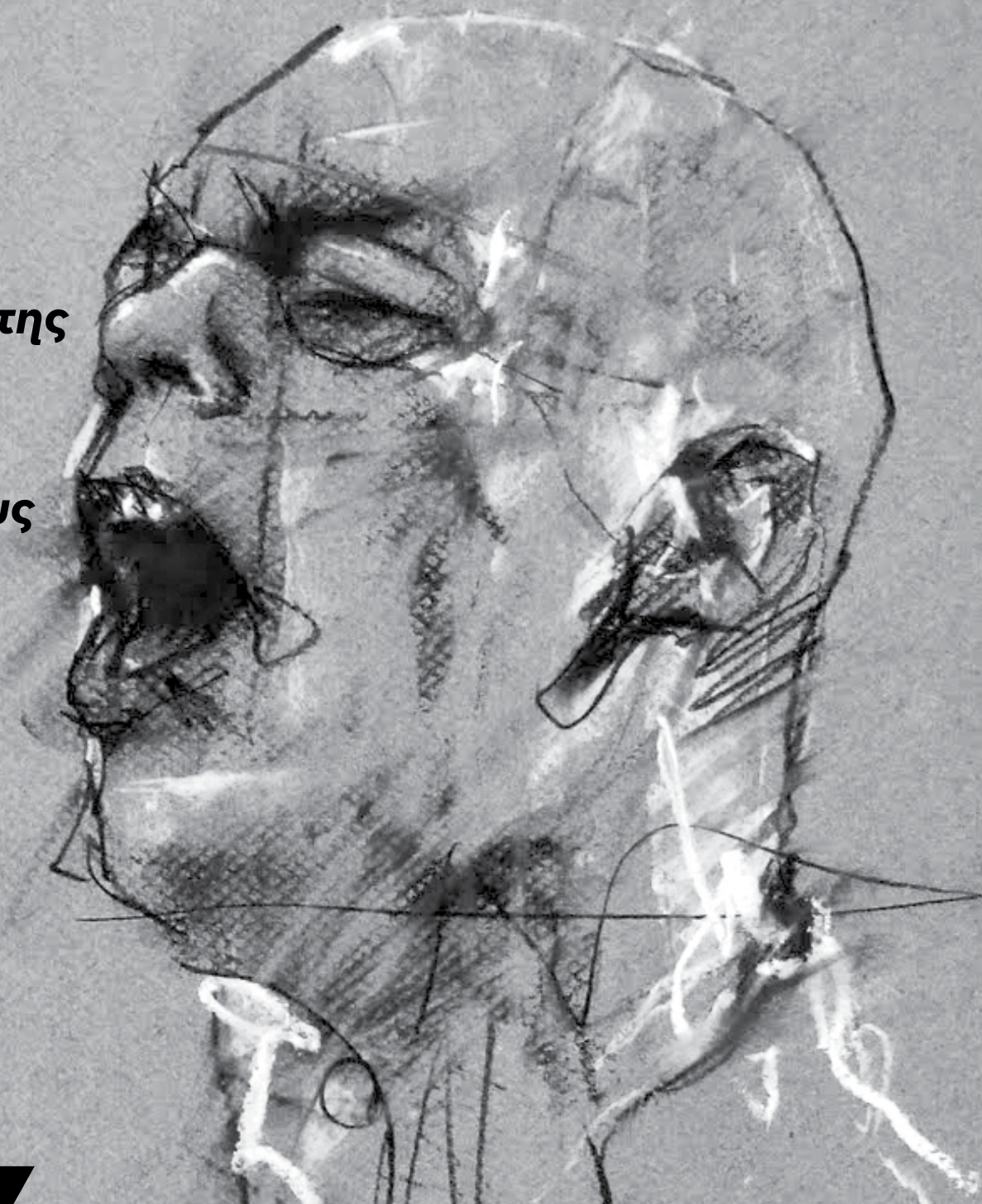
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

αρ. φύλλου 851 - 31 Δεκέμβρη 2015

www.eksegersi.gr

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ:

Πλήρη ασφάλιση
για όλους
και πλήρη
χρηματοδότησή της
από τους
καπιταλιστές
και το κράτος τους

Αγώνας για την Κοινωνική Ασφάλιση με ταξικές ασφαλιστικές διεκδικήσεις

Η Κοινωνική Ασφάλιση είναι δικαίωμα και μάλιστα το ελάχιστο

Τι είναι η κοινωνική ασφάλιση; Είναι μήπως κάποιο προνόμιο των εργαζόμενων ή είναι απλά η δυνατότητά τους να επιβιώνουν όταν δεν μπορούν να εργαστούν, είτε γιατί έκλεισαν τον παραγωγικό τους κύκλο είτε γιατί αρρώστησαν, είτε γιατί έγιναν ανίκανοι για δουλειά (συνήθως εξαιτίας εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας); Και πρέπει αυτό το δικαίωμα να το θεωρούμε παραχώρηση από τ' αφεντικά και το κράτος; Μην τρελαθούμε εντελώς.

◆ Οι εργαζόμενοι παράγουν όλο τον πλούτο που είναι συσσωρευμένος στην κοινωνία.

◆ Οι εργαζόμενοι πληρώνουν κάθε χρόνο το 80% των φόρων που εισπράττει το κράτος.

◆ Επομένως, η κοινωνική ασφάλιση είναι το ελάχιστο που μπορούν να απαιτήσουν.

Ακόμα και η καλύτερη κοινωνική ασφάλιση δεν συνιστά κοινωνική δικαιοσύνη, αλλά αποτελεί κομμάτι της κοινωνικής αδικίας. Κοινωνική δικαιοσύνη μπορεί να υπάρξει μόνο όταν πάψουν να υπάρχουν αφεντικά κι εργάτες, πλούσιοι και φτωχοί. Μέχρι τότε, η κοινωνική ασφάλιση, δηλαδή η δυνατότητα επιβίωσης είναι

το ελάχιστο για τους ανθρώπους της δουλειάς.

Όλος ο κοινωνικός πλούτος παράγεται από τους εργαζόμενους και όχι από τους κεφαλαιοκράτες. Όλος ο πλούτος που συσσωρεύεται στα χέρια των κεφαλαιοκρατών είναι η υπεραξία που έκλειψαν, είτε άμεσα (στην παραγωγή και διανομή των υλικών αγαθών) είτε έμμεσα (μέσω του αναδιανεμητικού προς όφελός τους ρόλου του κρατικού προϋπολογισμού). Γι' αυτό και η κοινωνική ασφάλιση δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν παραχώρηση προς τους εργάτες, αλλά ως ελάχιστο δικαίωμά τους. Αν είναι να μιλήσουμε στα σοβαρά για ανταποδοτικότητα, τότε πρέπει οι κεφαλαιοκράτες να απαλλοτριωθούν και οι εργαζόμενοι να γίνουν κύριοι του προϊόντος της δουλειάς τους.

Ως παραγωγοί του κοινωνικού πλούτου, λοιπόν, οι εργαζόμενοι πρέπει να θεωρούν ως στοιχειώδες δικαίωμά τους την πλήρη κοινωνική ασφάλιση για όλους. Δηλαδή, ασφαλιστική κάλυψη γήρατος, αναπηρίας, ασθένειας, θανάτου, μητρότητας, ανεργίας για άνδρες και γυναίκες, εργαζόμενους και άνεργους, ντόπιους και ξένους.

Τη χρηματοδότηση αυτής της πλήρους ασφάλισης πρέπει να αναλάβουν οι καπιταλιστές και το κράτος τους. Η ασφαλιστική εισφορά των εργαζόμενων πρέπει να καταργηθεί. Είναι πάρα πολλά αυτά που τους κλέβουν τ' αφεντικά αρπάζοντας την απλήρωτη εργασία τους. Κι είναι πολλά αυτά που τους παίρνει το κράτος, κυρίως με την έμμεση φορολογία, για να τα ξαναδώσει στους καπιταλιστές, με δεκάδες νόμους και παράνομους τρόπους.

Πρέπει, λοιπόν, να καταργηθεί άμεσα η εργατική ασφαλιστική εισφορά και να αυξηθεί ανάλογα η εργοδοτική, σε τρόπο ώστε να καλύπτουν τις απαιτήσεις του συστήματος μαζί με την κρατική συμμετοχή. Επειδή θα μιλήσουν και πάλι για χτύπημα στην ανταγωνιστικότητα, έχουμε να τους πούμε το εξής απλό: ας μειώσουν τα κέρδη τους.

Όταν τοποθετήσουμε το ζήτημα σε ταξική βάση, όταν δηλαδή αντιμετωπίσουμε την Κοινωνική Ασφάλιση όχι ως κρατική πρόνοια, αλλά ως στοιχειώδες εργατικό δικαίωμα, τότε θα καταλήξουμε σ' ένα θεμελιώδες ταξικό αίτημα: πλήρης ασφάλιση για όλους και πλήρης χρηματοδότησή της από τους καπιταλιστές και το

κράτος τους.

Στη βάση αυτού του θεμελιώδους αιτήματος η Κοινωνική Ασφάλιση δεν είναι ατομική, αλλά συλλογική (ταξική) υπόθεση. Το ατομικό στοιχείο υπεισέρχεται αφού προηγουμένως εξασφαλιστεί το συλλογικό. Όπως υπάρχουν διαφοροποιήσεις στους μισθούς (ανάλογα με το επάγγελμα, τις δεξιότητες, τα χρόνια υπηρεσίας, την οικογενειακή κατάσταση κτλ.), έτσι θα υπάρχουν και διαφοροποιήσεις στο συνταξιοδοτικό καθεστώς. Όχι όμως χωρίς να έχει εξασφαλιστεί ένα ταξικά αξιοπρεπές μίνιμουμ για όλους, όχι χωρίς να έχει εξασφαλιστεί ασφαλιστική προστασία έναντι της ανεργίας, όχι χωρίς να έχει εξασφαλιστεί το δικαίωμα πρόσβασης στις ίδιες υπηρεσίες υγείας για όλους.

Στη βάση αυτού του θεμελιώδους ταξικού αιτήματος η εργατική τάξη δε χρειάζεται να αναλάβει καμιά συνυπευθυνότητα στη διοίκηση και διαχείριση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Αυτή την υποχρέωση απαιτούμε να την αναλάβει αποκλειστικά το αστικό κράτος. Εμείς απαιτούμε αυτά που δικαιούμαστε κι αυτοί να βρουν τον τρόπο να τα ικανοποιήσουν.

Πέρα απ' αυτή την ταξική τοποθέτηση και διεκδίκηση υπάρχει μόνο η κακομοιριά της λογιστικής προσέγγισης, η συζήτηση περί βιωσιμότητας του συστήματος και μια μάχη οπισθοφυλακών, τα καταστροφικά αποτελέσματα της οποίας έχουν καταγραφεί στις αντιασφαλιστικές ανατροπές της τελευταίας εικοσιπενταετίας, από το 1990 που έρχισαν οι διαδοχικές επιθέσεις στα κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα.

Πέρα απ' αυτή την ταξική τοποθέτηση, υπάρχει η εξεταστικότητα («πόσο με πιάνουν εμένα οι νέες ρυθμίσεις»), ο ψεύτικος διαχωρισμός ανάμεσα σε «προνομιούχους» και μη, η ενδοεργατική φαγωμάρα και ένα κλίμα ηττοπάθειας και αγωνιστικής παράλυσης.

Αντίθετα, η θεμελιώδης ταξική διεκδίκηση, που σε πολλούς μπορεί να φαίνεται «μαξιμαλιστική», είναι η μόνη που μπορεί να λειτουργήσει συσπειρωτικά, «εφοδιαζοντας» το εργατικό κίνημα με έναν οδοδείκτη στο διηνεκές. Χωρίς αυτόν τον οδοδείκτη δεν μπορούν να δοθούν ούτε οι αμυντικές μάχες του σήμερα, ούτε οι επιθετικές-διεκδικητικές μάχες του αύριο. Δεν μπορεί να υπάρξει στέρεη ασφαλιστική συνείδηση.

Η νέα ανατροπή είναι πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ!

Κοινωνική Ασφάλιση, κρατική Πρόνοια, δημόσια Υγεία τέλος! Αυτό είναι το μήνυμα που ξεπηδά αβίαστα από τις παραγράφους του Μνημόνιο-3. Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι **η Κοινωνική Ασφάλιση υποβιβάζεται σε κρατική πρόνοια**.

Το νέο δόγμα παρατίθεται με ανατριχιαστικό κυνισμό στο Μνημόνιο-3: «Για μια πιο δίκαιη κοινωνία θα χρειαστεί η Ελλάδα να βελτιώσει τον σχεδιασμό του **συστήματος κοινωνικής πρόνοιας**, έτσι ώστε να υπάρχει ένα γνήσιο **δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας**, το οποίο θα διοχετεύει στοχοθετημένα τους **πενιχρούς πόρους** σε εκείνους που τους έχουν περισσότερο ανάγκη».

Ο πυρήνας της αντιασφαλιστικής ανατροπής, όπως ορίζεται στο Μνημόνιο-3, είναι η «καθιέρωση στενότερης σύνδεσης μεταξύ εισφορών και παροχών». Αυτό προδιαγράφει **μείωση συντάξεων**, με το επιχείρημα ότι οι συντάξεις που προβλέπονται ακόμα και μετά τις σαρωτικές αντιασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις του 2010 θεωρούνται... γενναϊδώδεις και... χαριστικές!

Καθώς πλησιάζουμε προς την «ώρα μηδέν», δηλαδή την ώρα που πρέπει να συμφωνηθεί με την τρόικα και να ψηφιστεί το νέο αντιασφαλιστικό έκτρωμα, άρχισε το γνωστό γαϊτανάκι των διαρροών, που σκοπό έχουν να αποπροσανατολίσουν, αλλά και να προετοιμάσουν εργαζόμενους και συνταξιούχους γι' αυτό που έρχεται. Τη μια έλεγαν ότι δε θα πειράζουν καμιά σύνταξη κάτω από 1.500 ευρώ και την άλλη κατέβαζαν το όριο στα 1.000 ευρώ (κάποια στιγμή κατέβηκαν και στα 800 ευρώ). Στην αρχή έλεγαν ότι δε θα μειωθεί

καμία σύνταξη, για να περάσουν μετά στη μείωση των επικουρικών συντάξεων και των εφάπαξ, βαφτίζοντας «κόκκινη γραμμή» την μη μείωση των κύριων συντάξεων. Κάποια στιγμή «ανακάλυψαν» ότι μπορούν να βγάλουν την υποχρέωση για το 2016 χωρίς να πειράξουν τις κύριες συντάξεις, αλλά αυξάνοντας κατά 1% τις εργοδοτικές ασφαλιστικές εισφορές και μετά κατέληξαν... συγκαταβατικά στο 0,5% για τους εργοδότες και 0,5% για τους εργαζόμενους, που... «δεν μπορεί να το αρνηθεί η τρόικα». Τη μια έδιναν στη δημοσιότητα το εφιαλτικό πόρισμα της «επιτροπής σοφών» και ο Κατρούγκαλος δήλωνε ότι το θεωρεί βάση συζήτησης και ότι θα προχωρήσουν στον επανυπολογισμό και των ήδη χορηγούμενων συντάξεων (για να μειωθούν και αυτές και όχι μόνο οι συντάξεις όσων βγουν στη σύνταξη από 1.1.2016 και μετά), και την άλλη απέσυραν εντελώς αυτό το πόρισμα, το οποίο έκτοτε δεν ξανα συζητήθηκε.

Αυτό το γαϊτανάκι συνεχίζεται μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, πάντα με τη μέθοδο των διαρροών. Κανένα προσχέδιο ασφαλιστικού νόμου δεν έδωσαν στη δημοσιότητα, ούτε είπαν ποτέ τι προτείνουν αυτοί και τι αντιπροτείνει η τρόικα. Στόχος τους είναι να φέρουν ένα νομοθέτημα που θα το ψηφίσουν με συνοπτικές διαδικασίες (όπως γίνεται με όλα τα μνημονιακά νομοθετήματα). Και να πουν, με το γνωστό κλαψιάρικο και υποκριτικό ύφος που χρησιμοποιούν, ότι πάλεψαν μέχρι την τελευταία στιγμή και έπεσαν επί των επάλξεων, έχοντας απέναντί τους την τρόικα που δεν καταλάβαινε τίποτα.

Όμως, **ο πυρήνας της αντιασφαλι-**

στικής ανατροπής υπήρξε πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, σχεδόν ένα μήνα πριν περιληφθεί στο Μνημόνιο-3. Δεν τον εισηγήθηκε η τρόικα, αλλά τα κορυφαία στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ. Και όταν στάλθηκε στους ιμπεριαλιστές δανειστές, **έφερε την υπογραφή του ίδιου του Τσίπρα.**

Στην τελευταία προεκλογική συγκέντρωση του «Οχι» στο δημοψήφισμα, ο Τσίπρας εξαπατούσε αισχρά τον ελληνικό λαό. «Για να προστατεύσουμε τις δικές σας συντάξεις δίνουμε τη μάχη τόσους μήνες. Για να προστατεύσουμε το δικαίωμά σας σε μια αξιοπρεπή σύνταξη και όχι σ' ένα φιλοδώρημα. Γι' αυτό μας εκδικούνται», φώναζε από το μπαλκόνι, κρύβοντας το γεγονός ότι ήδη είχε προσυπογράψει μέτρα νέων περικοπών στις συντάξεις.

Στην πρόταση των 11 σελίδων, που κατατέθηκε στην τρόικα στις 22 Ιούνη, υπογεγραμμένη από τον ίδιο τον Τσίπρα, περιλαμβάνονταν η εξής δέσμευση της συγκυβέρνησης Τσίπρα-Καμμένου: «Για να συμπληρωθεί το πακέτο, οι αρχές θα περάσουν στη δεύτερη φάση περαιτέρω νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με στόχο να εγκαθιδρύσουν τον Οκτώβρη του 2015 έναν **στενότερο δεσμό μεταξύ των εισφορών και των παροχών**».

Στην ίδια πρόταση, οι αντιασφαλιστικοί νόμοι του 2010 και του 2012 χαρακτηρίζονταν θετικοί αλλά ανεπαρκείς: «Οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις του 2010 και του 2012 **βελτίωσαν εν μέρει τη σταθερότητα του συνολικού συνταξιοδοτικού συστήματος**, το οποίο προηγουμένως ήταν αποσπασματικό και δαπανηρό και μετέφερε βάρη αστάθειας στις μελλοντικές γενιές. Όμως παρα-

πέρα, **απαιτούνται πολύ περισσότερα φιλόδοξα και θαρραλέα βήματα για να συμπληρωθούν αυτές οι μεταρρυθμίσεις** και να αντιμετωπιστούν οι στρεβλώσεις του συστήματος».

Από τις 22 Ιούνη του 2015, δυο βδομάδες πριν το δημοψήφισμα και ενώ ακόμη εξαπατούσε αισχρά τον ελληνικό λαό, η συγκυβέρνηση είχε δεσμευτεί όχι μόνο ότι θα εφαρμόσει πλήρως τους αντιασφαλιστικούς νόμους του 2010 και του 2012, αλλά και ότι θα προχωρήσει σε μια ασφαλιστική μεταρρύθμιση που θα κινείται στην κατεύθυνση αυτών των νόμων, με στόχο να μειωθούν παρ' όλα αυτά οι συντάξεις που χορηγούνται. Εξειδικεύοντας αυτή την κατεύθυνση, η πρόταση Τσίπρα ανέφερε:

«Στο σχεδιασμό αυτών των μεταρρυθμίσεων, η κυβέρνηση θα εξασφαλίσει ότι το βάρος της προσαρμογής θα είναι δίκαιο ώστε να εξασφαλίσει ότι **θα προστατευθούν τα πιο ευπαθή νοικοκυριά, ενώ θα αποφευχθούν αδικαιολόγητα βάρη στις μελλοντικές γενιές** και ότι θα υπάρχει ένας **καθαρός δεσμός ανάμεσα στις εισφορές και τις απονομές**, έτσι που να ενθαρρύνεται η δηλωμένη εργασία και **μακρύτεροι εργασιακοί βίοι**. Γι' αυτό το σκοπό, οι αρχές σχεδιάζοντας με βάση μια αναλογιστική μελέτη και σε συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας Γήρανσης της ΕΕ, θα νομοθετήσουν: (i) ειδικά σχέδια και **παραμετρικές βελτιώσεις για να εγκαθιδρύσουν ένα στενό δεσμό ανάμεσα στις εισφορές και τις παροχές**, (ii) επέκταση και εκσυγχρονισμό της βάσης εισφορών και παροχών για όλους τους αυτοαπασχολούμενους... (iii) αναθεώρηση και εκλογίκευση όλων των διαφορετικών συστημάτων βασικών,

εγγυημένων εισφορών... Αυτά θα γίνουν μετά από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και με πλήρη συμφωνία των θεσμών».

Ακολούθησαν οι πρώτες αντιασφαλιστικές αλλαγές: επιβολή χαρατσιού 2% στις κύριες και 6% στις επικουρικές συντάξεις, καταβολή του λεγόμενου «προνοιακού» τμήματος της κατώτερης σύνταξης μετά τη συμπλήρωση του 67ου έτους, κατάργηση της πρόωρης συνταξιοδότησης.

Το Μνημόνιο-3 έβαλε ως στόχο την ψήφιση της σαρωτικής αντιασφαλιστικής μεταρρύθμισης τον Οκτώβρη, ώστε να ισχύσει από 1.1.2016. Η συγκυβέρνηση συνάντησε δυσκολίες στο εσωτερικό της μέτωπο και ζήτησε δύο μέχρι στιγμής αναβολές. Οι ιμπεριαλιστές δανειστές δεν έφεραν αντίρρηση. Δέχτηκαν να βγει το Ασφαλιστικό από τα προαπαιτούμενα για τις υποδόσεις των 2 και 1 δις. ευρώ. Όχι όμως και από τα προαπαιτούμενα για την ολοκλήρωση της νέας αξιολόγησης. Ως τελική ημερομηνία έχει τεθεί πλέον η 15η Γενάρη του 2016.

Ανεξάρτητα από την τελική μορφή που θα πάρει και τις τυχόν μεταβατικές διατάξεις που θα περιλαμβάνει, θα προωθηθεί για ψήφιση με fast track διαδικασίες ένα σκληρό αντιασφαλιστικό νομοσχέδιο, τη βασική φιλοσοφία του οποίου δεν εισηγήθηκε η τρόικα, αλλά η σημερινή συγκυβέρνηση, με υπογραφή του ίδιου του Τσίπρα. Το έκανε γιατί και αυτή υπερασπίζεται τα συμφέροντα του ελληνικού καπιταλισμού και όχι των εργαζόμενων.

Η Κοινωνική Ασφάλιση στον καπιταλισμό και η πάλη της εργατικής τάξης

Οσοι έχουμε ζήσει το πολύχρονο μαράζι αλλαγών στο ασφαλιστικό σύστημα (τρεις διαδοχικοί γενικοί νόμοι το 1990, το 1991 και το 1992, ένας ακόμη το 2002, ενδιάμεσα μια σειρά ακόμα αντιασφαλιστικές παρεμβάσεις και τέλος οι σαρωτικοί νόμοι Λοβέρδου-Παπακωνσταντίνου το 2010) δε δικαιούμαστε να αμφιβάλουμε. Το έργο το έχουμε ξαναδεί. Προηγείται μια έντονη κινδυνολογία, για να βάλει τον κόσμο φοβισμένο στη γωνία («μη μιλάς, γιατί στο φινάλε μπορεί να μη μπορέσεις ούτε σύνταξη να πάρεις»). Ακολουθούν «μελέτες ειδικών», που όλες υπηρετούν τον «προκάτ» στόχο: τα πραγματικά αίτια της κρίσης να αποκρυβούν και να περάσει ένα ψαλίδισμα των ασφαλιστικών δικαιωμάτων, που για την πλειοψηφία των εργαζόμενων και συνταξιούχων δεν ξεφεύγουν από το επίπεδο της αθλιότητας. **Επιδίδουν, δηλαδή την... εξαθλίωση της αθλιότητας.**

Η κοινωνική ασφάλιση είναι για την εργατική τάξη και τους άλλους μισθωτούς εργαζόμενους (αλλά και για μη μισθωτά εργαζόμενα μικροαστικά στρώματα) ζήτημα ίσης σημασίας με το ζήτημα του μισθού. Άλλωστε, οι όποιες παροχές της ασφάλισης δεν είναι παρά ένας έμμεσος μισθός, πληρωμένος από την ίδια την εργατική τάξη. Μέσα στο σύστημα της μισθωτής σκλαβιάς, λοιπόν, η υπεράσπιση της κοινωνικής ασφάλισης και ο μεταρρυθμιστικός αγώνας για τη διεύρυνση των παροχών της δεν είναι παρά αγώνας για την επιβίωση, που απέχει πολύ από τον αγώνα για την κατάργηση της εκμετάλλευσης.

Αν η εργατική τάξη δε θέσει ΣΥΝΟΛΙΚΑ το ζήτημα, σε ΤΑΞΙΚΗ ΒΑΣΗ, θα βρεθεί ακόμα πιο ξεπουλουισμένη και ο κατήφορος δε θα έχει τέλος.

Μερικά ιστορικά στοιχεία

Η Κοινωνική Ασφάλιση πρωτοεμφανίστηκε στον καπιταλιστικό κόσμο στη Γερμανία του Βίσμαρκ, σαν αποτέλεσμα του εργατικού διεκδικητικού κινήματος του 19ου αιώνα και της εξάπλωσης των σοσιαλιστικών ιδεών σ' αυτό. Προηγουμένως, οι εργάτες στερούνταν εντελώς κάθε έννοιας προστασίας έναντι ατυχημάτων, ασθένειας, ανεργίας, ενώ δούλευαν μέχρι τα βαθιά γηρατειά τους και όταν δεν μπορούσαν πια να εργαστούν συντηρούνταν από τα παιδιά τους (ο Εμίλ Ζολά, στο έπος του «Ζερμινάλ», περιέγραψε σε όλη τη δραματικότητα της τη ζωή των εργατών εκείνης της περιόδου). Τα δραματικά προβλήματα που αντιμετώπιζαν ειδικά οι εργάτες που αρρώσταιναν ή που έπεφταν θύματα εργατικού ατυχήματος οδήγησαν σιγά-σιγά τους ίδιους τους εργάτες στη δημιουργία Ταμείων Αλληλοβοήθειας, για την περίθαλψη των ανήμπορων συναδέλφων τους. Η ίδια η αλληλεγγύη ανάμεσα στους εργάτες, δηλαδή, δημιούργησε τα πρώτα σπέρματα της κοινωνικής ασφάλισης,

με τη διαφορά ότι αυτά τα Ταμεία χρηματοδοτούνταν αποκλειστικά από εισφορές των εργατών.

Ο Οτο Φον Βίσμαρκ, ο «σιδηρούς καγκελάριος» της μόλις οργανωμένης σε ενιαίο κράτος καπιταλιστικής Γερμανίας, ακολούθησε απέναντι στο εργατικό κίνημα την ταχτική της «σιδερένιας γροθιάς σε βελούδινο γάντι». Κηρύσσοντας εκτός νόμου το Γερμανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (με τον περιβόητο «Νόμο κατά των επικίνδυνων ενεργειών της σοσιαλδημοκρατίας», του 1878), προχώρησε ταυτόχρονα σε μια σειρά παραχωρήσεις προς το εργατικό κίνημα, με σκοπό να ενισχύσει τα κίτρινα συνδικάτα (καθολικές ενώσεις), που βρίσκονταν κάτω από τον έλεγχο της γερμανικής κεφαλαιοκρατίας.

Από την πρώτη, λοιπόν, εμφάνισή τους, τα συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης στον καπιταλισμό συνδέονται με την προσπάθεια της αστικής τάξης να αποτρέψει την ωρίμανση επαναστατικών ιδεών μέσα στο εργατικό κίνημα. Τα συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελούν αναγκαστικές παραχωρήσεις των αστών προς τους προλετάριους, προκειμένου να τους κρατήσουν εγκλωβισμένους στο σύστημα της μισθωτής σκλαβιάς. Δίνουν το ελάχιστο, για να αποφύγουν το μέγιστο.

Στη σημερινή τους μορφή, τα συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης δημιουργήθηκαν κυρίως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αν στη Γερμανία του Βίσμαρκ η εισαγωγή της Κοινωνικής Ασφάλισης ήταν η «ζάχαρη» γύρω από το «κινίνο» του αντισοσιαλιστικού νόμου, στον μεταπολεμικό καπιταλισμό η διαμόρφωση συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης προωθήθηκε ως το υποκατάστατο του σοσιαλισμού. Η προδοτική σοσιαλδημοκρατία έγινε και πάλι η αιχμή του δόρατος της αστικής τάξης, μιλώντας κυρίως για τη Δυτική Ευρώπη. Το «κράτος πρόνοιας», με το οποίο επιχειρήθηκε το μπλοκάρισμα του εργατικού κινήματος στα αστικά πλαίσια και το αποτράβηγμά του από την επαναστατική προοπτική, είχε ως βασικό του στοιχείο τα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Ετσι, στον καπιταλιστικό κόσμο δημιουργήθηκε μια πανσπερμία ασφαλιστικών συστημάτων, και από την άποψη των τομέων που καλύπτουν (γήρας-αναπηρία-υγεία-οικογενειακά επιδόματα-ανεργία-κλπ.), και από την άποψη της διάρθρωσής τους (ενιαίοι ή κλαδικοί φορείς), και από την άποψη της ιδιοκτησιακής μορφής (κρατικά, ιδιωτικά ή μεικτά συστήματα), και από μια σειρά άλλες απόψεις. Η ίδια η ΕΟΚ και μετέπειτα η ΕΕ δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να βρει μια λύση στο ζήτημα της ενιαιοποίησης των ασφαλιστικών συστημάτων. Ετσι, περιορίζεται σε κατευθύνσεις που δίνει προς τα κράτη μέλη της, που βέβαια έχουν συγκεκριμένο ταξικό περιεχόμενο.

Το «κράτος πρόνοιας» στην παραδοσιακή μεταπολεμική του μορφή

αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες στόχο της ίδιας της αστικής τάξης που το δημιουργήσε. Η όξυνση της κρίσης του συστήματος, η γενικευμένη επίθεση του κεφαλαίου σε παγκόσμια κλίμακα ωθούν και ενθαρρύνουν το κεφάλαιο σε μια καθολική επίθεση για τον εξανδραποδισμό των εργαζομένων, για την επίτευξη συντριπτικής νίκης πάνω στο εργατικό κίνημα.

Στο πλαίσιο αυτής της γενικής τάσης του κεφαλαίου για «λιγότερο κράτος πρόνοιας» (και όχι για «λιγότερο κράτος» γενικά), αναπτύχθηκαν βασικά δυο τάσεις της αστικής πολιτικής: η ακραία επιθετική (νεοφιλελευθερισμός) και η πιο συγκρατημένη (εκφράστηκε από κύκλους της σοσιαλδημοκρατίας και από τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία). Στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων, οι δυο αυτές τάσεις της αστικής πολιτικής παρουσιάστηκαν για μερικά χρόνια σαν να μάχονταν στη βάση της αντίθεσης: «κοινωνική ασφάλιση ή κοινωνική ασφάλεια»; Για κοινωνική ασφάλιση (δηλαδή συστήματα καθαρά ανταποδοτικά, απαλλαγμένα από κάθε στοιχείο κοινωνικής πρόνοιας) μιλούσαν οι νεοφιλελεύθεροι όλων των αποχρώσεων, ενώ για κοινωνική ασφάλεια (δηλαδή συστήματα στα οποία η ανταποδοτικότητα θα συνδυάζεται με την κοινωνική μέριμνα) μιλούσαν οι άλλοι.

Στην ουσία είχαμε να κάνουμε με μια ψευδοδιαμάχη, που σε ένα κάποιο βαθμό αντανάκλασε και τις πιέσεις που ασκούσε πάνω στις διάφορες αστικές πολιτικές δυνάμεις το ρεφορμιστικά κινούμενο αυθόρμητο εργατικό κίνημα. Η γενική τάση του συστήματος όμως ωθούσε και επέβαλε πρακτικά (στον ένα ή τον άλλο βαθμό, ανάλογα και με τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας) ένα συνεχή περιορισμό των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζόμενων. Πλέον, η παλιά αυτή διαμάχη έχει εξαφανιστεί. Η κρίση ένωσε «εις σάρκαν μίαν» νεοφιλελεύθερους και σοσιαλδημοκράτες, που εμφανίζονται με μια επιθετική τεχνοκρατική λογική, καταργώντας επί της ουσίας ό,τι παλιά ονομαζόταν κοινωνική ασφάλιση, επικαλούμενοι την ανάγκη το σύστημα να γίνει βιώσιμο.

Εδώ και χρόνια, η κυρίαρχη τάση στην ΕΕ, η οποία αποτυπώθηκε πεντακάθαρα στην περιβόητη «στρατηγική της Λισαβόνας», διαμόρφωσε μερικούς βασικούς κατευθυντήριους άξονες:

♦ **Γενική μείωση των κοινωνικών δαπανών των κρατικών προϋπολογισμών.**

♦ **Σπάσιμο των παλιότερων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και δυναμική εισβολή στο χώρο των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιριών.**

♦ **Μείωση των χορηγούμενων συντάξεων.**

♦ **Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης.**

Αύξηση του βαθμού εκμετάλλευσης

Από την άποψη των σχέσεων κεφα-

λαίου-εργασίας, αυτή η τάση οδηγεί σε ένταση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης. **Ο λεγόμενος «κοινωνικός μισθός» ήταν επιστροφή, μέσω της κρατικής διαχείρισης, ενός τμήματος της άμεσα (στην παραγωγή) και έμμεσα (μέσω της φορολογίας) κλεμμένης υπεραξίας. Η μείωση του «κοινωνικού μισθού» δημιουργεί μια πρόσθετη μάζα υπεραξίας, την οποία η αστική τάξη αποκομίζει ως συλλογικός καπιταλιστής και είτε τη χρησιμοποιεί για τις κρατικές της ανάγκες, είτε τη διανέμει στους ξεχωριστούς καπιταλιστές μέσω των μηχανισμών του κράτους (επιδοτήσεις, κίνητρα, κλπ).**

Το «κράτος πρόνοιας» ήταν ανέκαθεν κάτι ρευστό και όχι σταθερό, όπως άλλωστε συμβαίνει με όλες τις «υπέρ των εργατών» μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του καπιταλισμού, που δεν αποτελούν «παραχωρήσεις» του συστήματος, αλλά κατακτήσεις του εργατικού κινήματος. Τα όριά του τότε διευρύνονταν και τότε σμικρύνονταν, ανάλογα με την πορεία των διάφορων οικονομιών και με την πίεση που ασκούσε το εργατικό κίνημα. Οι αλλαγές στα όρια του «κράτους πρόνοιας», επειδή ακριβώς δε γίνονται σε «κοινωνικό κενό», αλλά αφορούν την πλειοψηφία του πληθυσμού, συνοδεύονταν πάντα από έντονη ιδεολογική προετοιμασία. Αυτό συμβαίνει και στις μέρες μας, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά σε διεθνές επίπεδο.

Εδώ και χρόνια ρέει άφθονο το χρήμα για την προώθηση της αντιασφαλιστικής επίθεσης. Επιτροπές επί επιτροπών για να βγάζουν πορίσματα, οργάνωση σεμιναρίων, μιζάρισμα δημοσιογράφων για να γράφουν άρθρα, ένας ολόκληρος κόσμος κινείται μεθοδικά, με τα σφυριά να χτυπούν όλα στο ίδιο αμόνι: «τα κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα περνούν κρίση και η αντιμετώπισή της δεν μπορεί να γίνει χωρίς επώδυνες παρεμβάσεις».

Τα ιδεολογήματα που επιχειρούν να δικαιολογήσουν την επίθεση ενάντια στα ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζόμενων δεν είναι ανεξάρτητα από τη γενικότερη ιδεολογική βάση στην οποία στηρίζονται τα αστικορεφορμιστικά ασφαλιστικά συστήματα («κράτος πρόνοιας»), γι' αυτό χρειάζεται να ξεκινήσουμε πρώτα από εκεί.

Ο μύθος της κοινωνικής ασφάλειας και η αρχή της ανταποδοτικότητας

Ας ξεκαθαρίσουμε αυτό που παραπάνω χαρακτηρίσαμε σαν ψευτοδιαμάχη: τη διαφορά συντηρητικών - «προοδευτικών» γύρω από τις έννοιες «κοινωνική ασφάλιση - κοινωνική ασφάλεια». Η διαμάχη θυμίζει την παροιμία: «δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα».

Και η συντηρητική και η «προοδευτική» αντίληψη θεωρούν δοσμένο, ότι το λεγόμενο «κοινωνικό απόθεμα» δεν ανήκει στους εργαζόμενους, αλ-

λά «στην κοινωνία», δηλαδή σε όλες τις τάξεις. Η διαφορά αρχίζει από εκεί και πέρα και αφορά στο τι κομμάτι αυτού του «κοινωνικού αποθέματος» θα δοθεί για την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζόμενων. Και οι δυο αντιλήψεις θεωρούν ότι αυτό που ονομάζεται «κοινωνική μέριμνα» αποτελεί παραχώρηση, δώρο προς τους εργαζόμενους πολίτες, και διαφωνούν (όταν διαφωνούν) για το μέγεθος του «δώρου». Και οι δυο, δηλαδή, θεωρούν κοινωνικά δίκαιο το ισχύον καπιταλιστικό καθεστώς. Αρνούνται ότι αυτό στηρίζεται στην εκμετάλλευση των εργαζόμενων.

Ο κοινωνικός πλούτος, όμως, δεν είναι δημιουργήμα των κεφαλαιοκρατών, αλλά των εργαζόμενων στη σφαίρα της υλικής παραγωγής. Όλες οι αξίες απ' αυτούς παράγονται. Επομένως, και το «κοινωνικό απόθεμα» τούς ανήκει εξολοκλήρου. Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε το γεγονός ότι, πέρα από τη δημιουργία του συνολικού πλούτου, το ίδιο το «κοινωνικό απόθεμα» δημιουργείται σε ποσοστό που ξεπερνά το 80% από τη φορολογία (άμεση και έμμεση) των εργαζόμενων, θα καταλάβουμε όλο το μέγεθος της αστικής απάτης και της ψευδοδιαμάχης συντηρητικών - «προοδευτικών».

Το ζήτημα αυτό είναι πολύ μεγάλης σημασίας για το εργατικό κίνημα, προκειμένου να διαμορφώσει την προγραμματική βάση των ασφαλιστικών του διεκδικήσεων μέσα στο υπάρχον καθεστώς. Στην πραγματικότητα, έχει να διαλέξει ανάμεσα στην αστική και την εργατική αντίληψη για τη δημιουργία του κοινωνικού πλούτου και την διανομή του. Η απόφαση αρχών τοποθέτηση του ζητήματος δεν πρέπει να συγχέεται με το πρόγραμμα άμεσων διεκδικήσεων που πρέπει κάθε φορά να προωθείται. **Άλλο ζήτημα τι μου ανήκει και άλλο τι μπορώ να πάρω σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή.**

Και γίνεται ακόμη πιο σημαντικό το ξεκαθάρισμά του για δυο επιπρόσθετους λόγους: πρώτο, γιατί ο ρεφορμισμός αναπαράγει με χίλιους δυο τρόπους την αστική αντίληψη για τον κοινωνικό πλούτο και την κατανομή του, περιοριζόμενος (στην καλύτερη περίπτωση) στη διεκδίκηση ενός ικανοποιητικού «κράτους πρόνοιας» και δεύτερο, γιατί αν τοποθετηθεί ταξικά το ζήτημα, αποκαλύπτεται αμέσως το ουσιαστικό περιεχόμενο της πολυδιαφημισμένης αρχής της ανταποδοτικότητας.

Ας ξεκινήσουμε από το δεύτερο. Γίνεται φανερό ότι, **αν τα εντάξουμε μέσα στο συνολικό κοινωνικοοικονομικό καθεστώς, όλα τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης είναι όχι απλώς ανταποδοτικά, αλλά κυριολεκτικά ληστρικά.** Γιατί περιορίζονται να προσφέρουν ένα minimum επιβίωσης στους παραγωγούς του κοινωνικού πλούτου, τον ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ

οποίο οι κάτοχοι του κεφαλαίου τούς τον έχουν αφαιρέσει. Αν απομονώσουμε τα ασφαλιστικά συστήματα και τα εξετάσουμε με το ψυχρό μάτι της λογιστικής των επιχειρήσεων, τότε μπορούμε να συζητήσουμε για την ανταποδοτικότητά τους (δηλαδή για τη σχέση εσόδων προς έξοδα). Οποιαδήποτε κίνηση του εργατικού κινήματος σ' αυτή την κατεύθυνση θα ήταν σοβαρότατο ολίσθημα, θα σήμαινε αποδοχή του εκμεταλλευτικού καπιταλιστικού συστήματος, με συνέπειες στρατηγικού και άμεσου χαρακτήρα.

Και πάλι, όμως, η ίδια η αρχή της ανταποδοτικότητας (με το αστικό της περιεχόμενο) δεν είναι δυνατόν να μελετηθεί μόνο στο πεδίο της οικονομικής διαχείρισης των ασφαλιστικών οργανισμών. Το «δούναι και λαβείν» του εργαζόμενου με το αστικό κράτος δεν περιορίζεται μόνο στο ασφαλιστικό σύστημα. Ο εργαζόμενος φορολογείται βαρύντα. Κι όταν ακόμη λειτουργεί το τριμερές σύστημα χρηματοδότησης των ασφαλιστικών οργανισμών (όπως συμβαίνει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στην πλειοψηφία των καπιταλιστικών χωρών), με ποια κριτήρια πρέπει κανένας να ορίσει την αναλογία συμμετοχής του κάθε μέρους (εργαζόμενων, εργοδοτών, αστικού κράτους) στη χρηματοδότηση της ασφάλισης;

Είναι φανερό (κι αυτό αποδεικνύεται από την πανσπερμία που υπάρχει στα συστήματα χρηματοδότησης στις διάφορες καπιταλιστικές χώρες), ότι εδώ δεν μπορούν να ισχύσουν απόλυτα κριτήρια κι επομένως είναι εντελώς αυθαίρετη κάθε αναλογία, με όσο επιστημονικό κύρος κι αν προσπαθεί να ντυθεί.

Εν πάση περιπτώσει, αν (συμβατικά και ως διεκδικητικό στόχο του εργατικού κινήματος μόνο για μια ορισμένη περίοδο) δεχτούμε κάποια αναλογία στη χρηματοδότηση, στον καθορισμό της πρέπει να πάρουμε υπόψη όχι τη στενή επιχειρησιακή βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, αλλά και τις γενικότερες συνθήκες που επικρατούν (φορολογική επιβάρυνση εργαζόμενων, ανεργία, επίπεδο κοινωνικών παροχών, κλπ.).

Ο ρεφορμισμός, όμως, ενεργεί διαφορετικά. Απορρίπτει τη συντηρητική εκδοχή της πλήρους ανταποδοτικότητας, υποστηρίζοντας την «προοδευτική» εκδοχή, μιας «βελτιωμένης» ανταποδοτικότητας. Η εκδοχή αυτή παρουσιάζεται σε δυο παραλλαγές:

◆ Τριμερής χρηματοδότηση και από κει και πέρα ανταποδοτική λειτουργία των ασφαλιστικών οργανισμών.

◆ Τριμερής χρηματοδότηση, ανταποδοτική λειτουργία, αλλά και συμπληρωματική «κοινωνική μέριμνα» για τις πιο «μειονεκτικές ομάδες» εργαζόμενων.

Αυτά στο παρελθόν, γιατί τώρα έχουμε μια άλλη εκδοχή. Η τριμερής χρηματοδότηση πήγε περίπατο και στη θέση της μπήκε το σπάσιμο της σύνταξης σε δύο μέρη: το ένα μέρος είναι η λεγόμενη βασική ή εθνική σύνταξη, την οποία χορηγεί το κράτος, εξαντλώντας σ' αυτό την υποχρέωσή του έναντι της κοινωνικής ασφάλισης, και το άλλο μέρος είναι η λεγόμενη ανταποδοτική σύνταξη, την οποία υποτίθεται ότι «δικαιούται» ο ασφα-

λισμένος, αυστηρά βάσει των ασφαλιστικών εισφορών που πληρώθηκαν για λογαριασμό του. Αυτός ο βασικός διαχωρισμός δημιουργεί διάφορες παραλλαγές. Π.χ. βασική σύνταξη ίδια για όλους ή με βάση εισοδηματικά κριτήρια, και διάφορα συστήματα υπολογισμού της λεγόμενης ανταποδοτικής σύνταξης.

Διαφορά ουσίας δεν υπάρχει ανάμεσα στις δυο βασικές παραλλαγές και τις υποπαραλλαγές τους, όπως και ανάμεσα σ' αυτές και στη συντηρητική εκδοχή. Όλες αποσκοπούν στην εξασφάλιση της «κοινωνικής συνοχής», δηλαδή της βιωσιμότητας του καπιταλιστικού συστήματος. **Κοινή αφετηρία όλων των γραφειοκρατικών συνδικαλιστικών ηγεσιών είναι όχι η υπεράσπιση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζόμενων μέσα στον καπιταλισμό, στην προοπτική της ανατροπής του, αλλά η μέσω των κοινωνικών ασφαλίσεων υπεράσπιση του καπιταλισμού.**

Προχωρούν και παραπέρα, στην ανοιχτή αποδοχή της αστικής θεωρίας των «συντελεστών της παραγωγής». Σύμφωνα μ' αυτή τη θεωρία, αξία δεν παράγει μόνο η εργατική δύναμη, αλλά και τα κτίρια, τα μηχανήματα, η διαφήμιση, η διοίκηση, ό,τι παρεμβαίνει άμεσα ή έμμεσα στην παραγωγική διαδικασία. Επομένως, ο εργάτης είναι ένας «συντελεστής της παραγωγής», που παίρνει από το προϊόν της το μερίδιο που του αντιστοιχεί. Η ρεφορμιστική παραλλαγή αυτής της θεωρίας δέχεται επιπλέον ότι ο εργάτης, ως «συντελεστής της παραγωγής», δεν αμείβεται σύμφωνα με τη συνεισφορά του, αλλά λιγότερο, γι' αυτό και υποστηρίζει κατά κανόνα τα «λογικά μισθολογικά αιτήματα» (τιμαριθμική αναπροσαρμογή συντριμ από την αύξηση της παραγωγικότητας).

Εφαρμόζοντας αυτή τη θεωρία στον ασφαλιστικό τομέα, οι ρεφορμιστές θεωρούν την ασφαλιστική δαπάνη σαν τμήμα της αμοιβής του «παραγωγικού συντελεστή: εργαζόμενος», και γι' αυτό λένε στους καπιταλιστές, ότι συμφέρει η εξασφάλιση ικανοποιητικής κοινωνικής ασφάλισης, όπως ακριβώς συμφέρει η καλή συντήρηση μιας μηχανής, που της εξασφαλίζει μεγαλύτερη διάρκεια ζωής και επομένως καλύτερη σχέση κόστους-απόδοσης. Όσο κι αν φαίνεται εξωφρενικό, είναι αληθινό και βγαίνει αβίαστα μέσα από τα κείμενα των ρεφορμιστικών ηγεσιών: Οι κοινωνικές παροχές - έλεγε η ΓΣΕΕ - «έχουν και παραγωγικό και επενδυτικό χαρακτήρα, γιατί αναβαθμίζουν το σημαντικότερο συντελεστή της παραγωγής, τον παράγοντα ΕΡΓΑΣΙΑ, τον παράγοντα ΑΝΘΡΩΠΟ».

Η θεωρία της γήρανσης του πληθυσμού και της ωρίμανσης των συστημάτων

Πέρα από τη γενική ιδεολογική βάση που περιγράψαμε παραπάνω, πυρήνα της οποίας αποτελεί η αρχή της ανταποδοτικότητας, η σύγχρονη επίθεση της αστικής τάξης ενάντια στα παραδοσιακά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στηρίζεται ιδεολογικά στη θεωρία της «γήρανσης του πληθυσμού», η οποία έχει οδηγήσει

σε «ωρίμανση των ασφαλιστικών συστημάτων».

Η θεωρία αυτή είναι πολύ απλή στη βάση της: το μέγάλωμα των ορίων ζωής του ανθρώπου μεγαλώνει και το χρόνο που αυτός βρίσκεται στη σύνταξη, με δεδομένα τα ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης. Κατά συνέπεια, ο αριθμός των συνταξιούχων μεγαλώνει (αφού ζουν περισσότερα χρόνια), με αποτέλεσμα να μικραίνει η σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους και να δημιουργούνται ελλειμματικές τάσεις στους ασφαλιστικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν συγκροτηθεί με βάση παλιότερα πρότυπα, που σήμερα είναι ανεπαρκή (αυτό ονομάζεται «ωρίμανση των συστημάτων»).

Και μόνο η επίκληση αυτού του ζητήματος παραπέμπει κατευθείαν στις μαλθουσινές αγριανθρωπικές θεωρίες. Οι εργαζόμενοι γίνονται βάρος «στο κοινωνικό σύνολο», επειδή τώρα ζουν περισσότερα χρόνια σαν συνταξιούχοι! Επειδή, βέβαια, ο... ανθρωπισμός τους δεν επιτρέπει στους αστούς να προτείνουν σαν λύση την «ευθανασία», αναζητούν ένα σύγχρονο Καιάδα για να ρίξουν μέσα τον συνταξιούχο. Οι προτεινόμενες λύσεις είναι ένας συνδυασμός μέτρων: γενική αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, μείωση ύψους συντάξεων και λοιπών παροχών, κτλ. Ετσι, η διατάραξη που φέρνει στα οικονομικά των Ταμείων η σμίκρυνση της σχέσης εργαζόμενων - συνταξιούχων, αντιμετωπίζεται «εκ των ενόντων». Οι ασφαλιστικοί οργανισμοί θεωρούνται καπιταλιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλούνται να λύσουν μόνες τα προβλήματα βιωσιμότητάς τους. Εκείνο που δεν πρέπει να διαταραχτεί (προς τα πάνω, γιατί προς τα κάτω συνέχεια διαταράσσεται) είναι το «κοινωνικό βοήθημα», δηλαδή το ποσό συμμετοχής του αστικού κράτους στη χρηματοδότηση των ασφαλιστικών οργανισμών.

Εδώ χρησιμοποιείται η στυγνή τεχνοκρατική γλώσσα για να αντιμετωπιστεί ένα κοινωνικό φαινόμενο. Η θεωρία αυτή αποτελεί μια ακόμη κραυγαλέα απόδειξη για το ότι **το κεφάλαιο θεωρεί τον εργάτη res (πράγμα), όπως θεωρούσαν τους δούλους στην αρχαία Ρώμη**. Για τον αστό, ο εργάτης δεν έχει δικαίωμα στη ζωή και στην επιμήκυνση του χρόνου κατά τον οποίο θα βρίσκεται εκτός παραγωγικής διαδικασίας. Στα λόγια, βέβαια, αυτό το δικαίωμα του αναγνωρίζεται πλέρια. Οι αστικοί συνταγματικοί χάρτες είναι γεμάτοι από τέτοια ωραία λόγια. Όταν όμως το ζήτημα φτάνει στην εξασφάλιση των υλικών όρων για την άσκηση αυτού του δικαιώματος, προτείνεται το «homo hominis lupus» («ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος»). Οποιος μπορεί ας ζήσει.

Βέβαια, και στυγνά τεχνοκρατικά να αντιμετωπίσει κανένας το ζήτημα, θα διαπιστώσει ορισμένα... κενά στις αναλογιστικές μελέτες περί «ωρίμανσης των Ταμείων». Γιατί δηλαδή η σχέση εργαζόμενων - συνταξιούχων μικραίνει μόνο από την αύξηση των συνταξιούχων στο σύνολο του πληθυσμού και δεν μικραίνει και από τη μείωση των ασφαλισμένων, δηλαδή από την αύξηση της ανεργίας; Σε πόσο βαθμό χειροτερεύει η σχέση από τον ένα λόγο και σε πόσο από τον

άλλο; Μαθηματικά τρίτης δημοτικού είν' αυτά και όμως οι άριστοι τεχνοκράτες της αστικής τάξης κάνουν πως τα αγνοούν.

Ο άνθρωπος-εργάτης αντιμετωπίζεται σαν «ομιλούσα μηχανή». Όπως ο καπιταλισμός φροντίζει να παράγει όλο και πιο τέλειες μηχανές, οι οποίες να ζουν όσο το δυνατόν περισσότερο, έτσι απαιτεί και από τον εργάτη να καταθέτει στο βωμό της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης όλες εκείνες τις δυνατότητες που του εξασφαλίζει η επιστημονική πρόοδος και πρώτα-πρώτα τη δυνατότητα να ζει περισσότερα χρόνια. Όσο κι αν αυτή η απαίτηση του κεφαλαίου καλύπτεται κάτω από τις πρόστυχες αρχές της ελευθερίας και της ισότητας, δεν μπορεί να αποφύγει τη σύγκριση με το καθεστώς της γαλέρας, όπου ο δούλος πέθαινε πάνω στο κουπί, όπου εφ' όρου ζωής ήταν αλυσοδεμένος. Η επιστημονική πρόοδος δεν πρέπει να βελτιώνει τη ζωή του εργάτη, αλλά να αυξάνει το κέρδος του κεφαλαιοκράτη.

Ο Μαρξ, αναλύοντας τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, είχε αποκαλύψει αυτή την εσωτερική τάση του κεφαλαίου, όσο αυξάνει η τεχνολογική πρόοδος και η άνοδος της παραγωγικότητας της εργασίας να επιδιώκει με βουλμία και με κάθε μέσο την παράταση της εργάσιμης μέρας και την εντατικοποίηση της δουλειάς. **Η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης είναι αποτέλεσμα ακριβώς αυτής της τάσης, αποτέλεσμα του απόλυτου, γενικού νόμου της κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης.**

Δεν είναι, όπως είδαμε, καθόλου παράξενη η προσπάθεια των αστών ειδικών να στηρίζουν ιδεολογικά την επίθεση ενάντια στα ασφαλιστικά δικαιώματα με τη θεωρία της «γήρανσης του πληθυσμού» και τη στυγνά τεχνοκρατική (με κριτήρια επιχειρησιακής βιωσιμότητας, στη βάση της ανταποδοτικότητας) αντιμετώπιση του προβλήματος της «ωρίμανσης των ασφαλιστικών συστημάτων». Για μας δεν είναι επίσης παράξενη η συμμετοχή των ρεφορμιστών σ' αυτή την ιδεολογική στήριξη. Φυσικά, η ρεφορμιστική συμμετοχή είναι πιο εκλεπτυσμένη. Αυτοί, παραδεχόμενοι το πρόβλημα, προσπαθούν να βάλουν και κάποια «κοινωνική διάσταση» στην τεχνοκρατική του αντιμετώπιση. Όμως, όταν απουσιάζει η αρχειακή ταξική αντιμετώπιση του ζητήματος, η οποιαδήποτε αναφορά σ' αυτό το πρόβλημα οδηγεί αναγκαστικά σε αντεργατικές ρυθμίσεις. Η μόνη διαφορά ανάμεσα στη συντηρητική και την «προοδευτική» άποψη αφορά τη μεθόδευση και το εύρος των αντεργατικών ρυθμίσεων.

Μ' άλλα λόγια, ή θα πεις ότι η «γήρανση του πληθυσμού» είναι γεγονός θετικό για το εργαζόμενο τμήμα της κοινωνίας (εργατική άποψη), ή θα την αντιμετωπίσεις σαν πρόβλημα, οπότε θα αναζητάς «τριμερείς» λύσεις για το πρόβλημα της «ωρίμανσης των ασφαλιστικών συστημάτων» (αστική άποψη). Αυτό ακριβώς κάνουν εδώ και χρόνια οι γραφειοκράτες ηγέτες των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η ισότητα των φύλων

Το επιχείρημα αυτό ακούστηκε

επίσης πάρα πολύ τις τελευταίες δεκαετίες. Η τάση για αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης προσπάθησε να ικανοποιηθεί και με το ειδικότερο μέτρο της αύξησης των ορίων για τις γυναίκες (που ήταν μικρότερα), στο όνομα της εξίσωσης των δυο φύλων. Στην Ελλάδα αυτή η δοξασία βρήκε την εφαρμογή της στη βαθμιαία κατάργηση ορισμένων ευνοϊκών ρυθμίσεων συνταξιοδότησης που υπήρχαν για τις γυναίκες στο δημόσιο τομέα.

Φυσικά, δεν χρειάζεται να αναλωθούμε σε ιδεολογική αντίκρουση αυτής της στυγνά τεχνοκρατικής και στη βάση της αγριανθρωπικής θεωρίας, που αντιμετωπίζει την ισότητα των δυο φύλων σαν μια νεκρή λογιστική σχέση και όχι σαν μια κοινωνική σχέση στην οποία πρέπει να συνυπολογίζονται κι ένα σωρό άλλοι παράγοντες (μητρότητα, βιολογικά δεδομένα, κλπ).

Η ελάφρυνση της δουλειάς

Και τούτη είναι μια από τις σύγχρονες θεωρίες, που ήρθε να ικανοποιήσει τη βουλμία του κεφαλαίου για περισσότερη κλεμμένη υπεραξία στη διάρκεια του «παραγωγικού κύκλου ζωής» του εργάτη. Βάση της η επίκληση των νέων τεχνολογιών, που δήθεν ελαφρύνουν τη δουλειά του εργάτη στη διαδικασία της παραγωγής.

Οι εργάτες, βέβαια, ξέρουν καλά, ότι οι νέες μηχανές όχι μόνο δεν ελαφρύνουν τη δουλειά, αλλά αντίθετα την κάνουν πιο βαριά, μεγαλώνοντας την ταχύτητα των κινήσεων που πρέπει να κάνει ο εργάτης, καθώς και τον αριθμό των μηχανών που δουλεύει. Ο Μαρξ και πάλι απέδειξε, ότι το κεφάλαιο μόνο έτσι μπορεί να αντιμετωπίσει την είσοδο νέων τεχνολογιών.

Σε κάθε περίπτωση όμως, το άμεσο κοινωνικό αποτέλεσμα της αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας (νέες τεχνολογίες) είναι η αύξηση του σταθεροποιημένου υπερπληθυσμού, του βιομηχανικού στρατού των ανέργων. Η προσπάθεια της αστικής τάξης να αυξήσει τα όρια συνταξιοδότησης έχει ως αποτέλεσμα να μεγαλώσει και τον σταθεροποιημένο υπερπληθυσμό και την εξαθλίωσή του. Θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε εδώ ένα απόσπασμα από το «ΚΕΦΑΛΑΙΟ». Στις μέρες μας, που ο Μαρξ θεωρείται «ξεπερασμένος», αξίζει να θυμάμαστε το επιστημονικό βάθος της ανάλυσής του για τον καπιταλισμό και την επαναστατική δύναμη με την οποία κατήγγειλε την αγριότητά του:

«Όλες οι μέθοδοι παραγωγής υπεραξίας είναι ταυτόχρονα μέθοδοι συσσώρευσης, και κάθε επέκταση της συσσώρευσης γίνεται αντίστροφα μέσο ανάπτυξης αυτών των μεθόδων. Και το αποτέλεσμα είναι, στο μέτρο που συσσωρεύεται το κεφάλαιο, να χειροτερεύει υποχρεωτικά η κατάσταση του εργάτη, αδιάφορο αν είναι καλή ή κακή η πληρωμή του. Τέλος, ο νόμος που κρατάει πάντα σε ισορροπία το σχετικό υπερπληθυσμό ή το βιομηχανικό εφεδρικό στρατό με την έκταση και την ένταση της συσσώρευσης, καρφώνει τον εργάτη στο κεφάλαιο πιο γερά απ' ό,τι τα καρφιά του Ηφαιστου κάρφωσαν τον Προμηθέα στο βράχο. Φέρνει μια συσσώρευση αθλιότητας αντίστοιχη με τη συσσώρευση του κεφαλαίου».

Η διαχρονική καταλήστευση της Ασφάλισης

Όταν, πριν είκοσι τρία χρόνια, ψηφιζόταν ο νόμος 2084/1992 (γνωστός και σαν «νόμος Σιούφα»), η τότε κυβέρνηση Μητσοτάκη και οι στρατιές των ειδικών που στήριζαν την εκτεταμένη αντιασφαλιστική ανατροπή διαβεβαίωναν ότι τα, πράγματι επώδυνα, μέτρα θα έχουν ευεργετική επίδραση και θα εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος τουλάχιστον για μια τριακονταετία (κάποιοι πιο ενθουσιώδεις, όπως ο «αγρίως νεοφιλελεύθερος» Στ. Μάνος, μιλούσαν ακόμα και για ορίζοντα πεντηκονταετίας).

Ούτε μια δεκαετία από τότε δεν πέρασε και ξέχασαν τις τοτινές τους διαβεβαιώσεις. Από το 1999-2000 ξανάρχισε η κινδυνολογία για τα υπό χρεοκοπία Ταμεία, που πρέπει να σωθούν με μια ακόμα «βαθιά τομή» στο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης. Ψηφίστηκε στη συνέχεια ο νόμος Ρέππα, που συνοδεύτηκε με τις ίδιες αλαζονικές δηλώσεις: «λύσαμε το Ασφαλιστικό για τα επόμενα 30 χρόνια». Με ενθουσιασμό χειροκροτούσε και η ΓΣΕΕ. Εβαλε μάλιστα το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ να φτιάξει μια αναλογιστική μελέτη η οποία, «με επιστημονικό τρόπο» απεφάνθη ότι κρατική επιχορήγηση ίση με το 1% του ΑΕΠ το χρόνο είναι υπεραρκετή για να δημιουργήσει αποθεματικά και το ΙΚΑ να μην αντιμετωπίσει κανένα πρόβλημα μέχρι το 2032! Τέσσερα χρόνια αργότερα, η ίδια ΓΣΕΕ, το ίδιο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, με τον ίδιο «επιστημονικό τρόπο», έβγαλαν άλλη μελέτη, που «βρήκε» ότι το 1% του ΑΕΠ δεν επαρκεί. Για να μη δημιουργηθούν νέα ελλείμματα (ας σημειωθεί ότι τα ελλείμματα ουδέποτε εξαλειφθηκαν, αλλά καλύπτονταν με λογιστικές αλχημείες) θα πρέπει η κρατική επιχορήγηση να ανέλθει στο 2,4%. Αυτά το 2005, γιατί το 2007, η ίδια ΓΣΕΕ και το ίδιο ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, με τον ίδιο «επιστημονικό τρόπο», καλύφθηκαν σαν κοινοί αβανταδόροι πίσω από το προσχέδιο αναλογιστικής μελέτης του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας και είπαν ότι το 1% του ΑΕΠ είναι επαρκές! Μιλάμε, δηλαδή, για δούλεμα ψιλό γαζί.

Ξανά μανά τα ίδια το 2010, με τους Λοβέρδο και Παπακωνσταντίνου να υποστηρίζουν ότι με τους νόμους 3863 και 3865 έλυσαν το ζήτημα της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος για τα επόμενα τριάντα χρόνια, πραγματοποιώντας μια... ακόμα πιο βαθιά τομή στο σύστημα. Για να φτάσουμε στη σημερινή συγκυρία, με τον Τσίπρα να δηλώνει ότι πρέπει να σώσει τα Ταμεία (χάριν των επόμενων γενεών κι αυτός), γιατί δεν είναι βιώσιμα. Και πώς θα τα σώσει; Με μια ακόμη σαρωτική αντιασφαλιστική ανατροπή.

Η κινδυνολογία είναι πρόστυχη, αλλά εξίσου πρόστυχος είναι και ο εφησυχασμός. Ποια είναι η αλήθεια;

Αν δούμε τα Ταμεία ως λογιστικά μεγέθη (έσοδα μείον δαπάνες), υπάρχει χοντρό πρόβλημα, παρά το γεγονός ότι έγιναν τόσες περικοπές ασφαλιστικών παροχών την προηγούμενη εικοσιπενταετία. Αυτό δε συμβαίνει μόνο λόγω της κρίσης και της έκρηξης της ανεργίας, αλλά και γιατί τα Ταμεία έχουν καταληστευθεί επί σειρά δεκαετιών και συνεχίζουν να ληστεύονται και σήμερα. Όταν το 1990-1992 έκαναν τις γνωστές αντεργατικές μεταρρυθμίσεις και έδιναν τις παχυλές υποσχέ-

σεις, δεν έλεγαν την αλήθεια στους εργάτες για τα καταληστευμένα αποθεματικά. Πώς να έχει προοπτική ένα Ταμείο σαν το ΙΚΑ π.χ., όταν αντιμετωπίζει μύρια όσα προβλήματα διαρκώς (εισφοροδιαφυγή, εισφοροκλοπή, χαριστικές πράξεις υπέρ των καπιταλιστών, διόγκωση της ανεργίας και της μαύρης εργασίας κ.λπ.) και ταυτόχρονα δεν έχει τα αποθεματικά του για να αντιμετωπίσει τις δαπάνες του; Οι σημερινοί συνταξιούχοι πλήρωσαν κάποτε ασφαλιστικές εισφορές οι οποίες έκαναν φτερά. Μιλάμε για τεράστια ποσά, όχι για πενταροδεκάρες. Η ανισορροπία, λοιπόν, είναι δεδομένη και τα Ταμεία θα βαδίζουν συνεχώς «επί ξυρού ακμής».

Αυτή η ανισορροπία αποτελεί πηγή συνεχών επιθέσεων ενάντια στα ασφαλιστικά δικαιώματα. Με τρόπο που θυμίζει τη λαϊκή παροιμία: «Αυτοί που μας χρώσταγαν, μας ζητάνε και το βόδι». Με τη δική τους πολιτική χρεοκοπούν τα Ταμεία κι ύστερα κουνάνε σαν σκιάχτρο αυτή τη χρεοκοπία, για να ζητήσουν από την εργατική τάξη να αποδεχτεί και νέες περικοπές ασφαλιστικών δικαιωμάτων.

Ακόμα κι αν παραβλέψουμε το γεγονός ότι η ασφάλιση είναι στοιχειώδες δικαίωμα του εργάτη, απορρέον από το γεγονός ότι αυτός παράγει τον κοινωνικό πλούτο, ακόμα κι αν δεχτούμε τη δική τους λογική της ανταποδοτικότητας, **δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε συζήτηση για το ασφαλιστικό, αν δεν τεθεί σαν προϋπόθεση η επιστροφή των κλεμμένων αποθεματικών.**

Το συμπέρασμα ότι αστικό κράτος και καπιταλιστές χρεοκόπησαν τα ασφαλιστικά ταμεία θεμελιώνεται από μια σειρά αδιάφυστα στοιχεία. Στη συνέχεια θα επιχειρήσουμε μια κατά το δυνατόν συνοπτική παρουσίασή τους. Αναλυτική τεκμηρίωση, με χρήση όλου του όγκου των στοιχείων που υπάρχουν, θα απαιτούσε κυριολεκτικά ένα βιβλίο.

Ανυπαρξία κρατικής συμμετοχής

Όλα τα ασφαλιστικά συστήματα στον καπιταλιστικό κόσμο, ακόμη και στην πατρίδα του φιλελευθερισμού, τις ΗΠΑ, στηρίζονται στην τριμερή χρηματοδότηση (εργαζόμενοι-καπιταλιστές-αστικό κράτος). Αλλωστε, αυτό είναι και το νόημα του «κράτους πρόνοιας». Τί είδους κράτος θα ήταν αυτό, χωρίς κρατική συμμετοχή;

Στην Ελλάδα, όμως, αυτό δεν έγινε, επί δεκαετίες ολόκληρες, και το γεγονός αυτό αποτελεί μια από τις βασικότερες αιτίες της «ωρίμανσης» του ΙΚΑ και των επικουρικών ταμείων των μισθωτών, δηλαδή της οικονομικής τους χρεοκοπίας. Και δεν έγινε, παρά τα παχιά λόγια για τριμερή χρηματοδότηση και παρά την ίδια τη νομοθεσία που ψήφισε η αστική τάξη.

Το 1951, λίγο μετά τη λήξη του εμφύλιου πολέμου με την ήττα των επαναστατικών δυνάμεων, ψηφίστηκε από την κυβέρνηση Σ. Βενιζέλου-Γ. Παπανδρέου ο Αναγκαστικός Νόμος 1846 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», που ρύθμιζε όλα τα σχετικά ζητήματα. Με το νόμο αυτό αρχίζει στην ουσία η πραγματική λειτουργία του ΙΚΑ (τύποις είχε ιδρυθεί επί δικτατορίας του

Μεταξά) και η γενίκευση της κοινωνικής ασφάλισης.

Το άρθρο 24 του νόμου αναφέρει. «Το ΙΚΑ έχει ως πόρους:

α) Εισφοράς των παρ' αυτό ησφαλισμένων.

β) Εισφοράς των εργοδοτών. ...

δ) Τας πάσης φύσεως προσόδους εκ της περιουσίας αυτού. ...

η) Εισφοράς του Κράτους, καταβλητέας, από του οικονομικού έτους 1953-54, καθοριζομένης δε κατ' έτος δι' αποφάσεως του Υπουργού Οικονομικών, διά της αναγραφής της σχετικής πιστώσεως εις τον ειδικόν προϋπολογισμόν του Υπουργείου Εργασίας. Αι εν λόγω κρατικά εισφοραί κατανέμονται προτάσει του Δ.Σ. του ΙΚΑ δι' αποφάσεως του Υπουργού Εργασίας εις ένα ή πλείονας των ασφαλιστικών κλάδων, και αναλόγως των αναγκών εκάστου».

Ενώ το επόμενο άρθρο 25 ορίζει ακριβώς τις εργατικές και εργοδοτικές εισφορές και την κατανομή τους κατά κλάδο (ασθένεια και μητρότητα σε είδος και σε χρήμα - αναπηρίας, γήρατος και θανάτου - ανεργίας), για την κρατική εισφορά δεν ορίζει απολύτως τίποτα. Είναι φανερό. Η διάταξη μήκε απλώς για να φαίνεται ότι υπάρχει τριμερής χρηματοδότηση, δηλαδή «κράτος πρόνοιας». Το αστικό κράτος ήταν αποφασισμένο να μη βάλει δεκάρα για την κοινωνική ασφάλιση. Εκείνη την εποχή το ΙΚΑ είχε μια σχέση συνταξιούχων προς ασφαλισμένους περίπου 1:16, γιατί στην ουσία μόλις τότε άρχιζε να λειτουργεί πλατιά. Δηλαδή, 16 εργαζόμενοι πλήρωναν εισφορές και ένας έπαιρνε σύνταξη. Επομένως «έβγαине» οικονομικά και δημιουργούσε και πλεόνασμα.

Μέχρι το 1986 το κράτος δεν πλήρωσε ούτε μια δραχμή στο ΙΚΑ. Από το 1980, που πρωτοεμφανίζεται έλλειμμα, μέχρι και το 1985, το έλλειμμα καλύπτονταν με διάφορες άλλες απάτες των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ (θα δούμε παρακάτω πώς).

Από το 1986 άρχισε να δίνεται μια ετήσια επιχορήγηση, ίσα-ίσα για να κλείνονται κάποιες τρύπες. Προσοχή, μιλάμε για επιχορήγηση και όχι για κανονική συμμετοχή του κράτους, σύμφωνα με τη δική τους αρχή της τριμερούς χρηματοδότησης. Υποτίθεται πως μετά την αντιασφαλιστική μεταρρύθμιση Μητσοτάκη θεμελιώθηκε η τριμερής χρηματοδότηση για όσους προσλαμβάνονται μετά την 1.1.1993. Και πάλι όμως το κράτος δεν πλήρωνε κανονικά τις δικές του οφειλές. Έδινε απλά μια επιχορήγηση κάθε χρόνο, η οποία μάλιστα ήταν παγωμένη από τότε που ξεκίνησαν τα «προγράμματα σύγκλισης». Μ' άλλα λόγια, είναι σαν να μην υπήρχε, αφού αντιπροσώπευε ψίχουλα και πάντως όχι αυτά που τύποις (βάσει του νόμου) όφειλε το κράτος.

Πόσα είναι αυτά που κλάπηκαν από τη μη συμμετοχή ή τη γελοία συμμετοχή του κράτους επί 40 χρόνια; Καμιά μελέτη δεν έχει γίνει, ακριβώς γιατί δεν υπήρχε θεσμοθετημένο ποσοστό κρατικής συμμετοχής. Μπορούμε όμως να κάνουμε εμείς έναν πρόχειρο υπολογισμό, χωρίς την αξίωση να θεωρηθεί τίποτα περισσότερο από ένδειξη για το μέγεθος της κλοπής.

Με έναν τέτοιο πρόχειρο υπολογισμό, λοιπόν, βρήκαμε ότι μέχρι το

2000 το κράτος έπρεπε να πληρώσει, στο πλαίσιο της τριμερούς χρηματοδότησης, 19 τρισ. δραχμές (56 δισ. ευρώ)!

Ληστεία των αποθεματικών

Το αστικό κράτος όχι μόνο δεν πλήρωσε δεκάρα για εισφορές στην ασφάλιση, αλλά, μόλις μαζεύτηκαν τα πρώτα λεφτά στα Ταμεία (επειδή τα έσοδα ήταν μεγάλα και τα έξοδα μικρά, γιατί δεν υπήρχαν συνταξιούχοι), αποφάσισε να βάλει χέρι στα αποθεματικά τους.

Με τον Αναγκαστικό Νόμο 1611 του 1950 (τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 2999 της 7ης Σεπτεμβρίου 1954, επί κυβέρνησης Παπάγου), τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων δεσμεύονταν υποχρεωτικά σε ειδικό λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδας, με σκοπό τη χρηματοδότηση της Γεωργίας, του Εμπορίου και της Βιομηχανίας. Το επιτόκιο θα οριζόταν κάθε φορά με απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής.

Μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια δηλαδή. Αντί το αστικό κράτος να χρηματοδοτεί την κοινωνική ασφάλιση, όπως υποκριτικά αναγνώριζε την υποχρέωσή του στο νόμο, όχι μόνο δεν έδινε δεκάρα, αλλά έπαιρνε και τα λεφτά των Ταμείων για να χρηματοδοτεί τους καπιταλιστές. Όσα δεν δίνονταν σε δάνεια, επενδύονταν υποχρεωτικά σε ομολογίες ή μετοχές, με αποκλειστικό διαχειριστή τους το αστικό κράτος.

Είναι χαρακτηριστική η εξέλιξη των επιτοκίων:

1-1-51 μέχρι 31-12-78	4%
1-1-79 μέχρι 31-8-79	6%
1-9-79 μέχρι 30-6-80	10%
1-7-80 μέχρι 15-6-84	11,5%
16-6-84 μέχρι 10-7-88	15%

Ο πίνακας «μιλάει» μόνος του. Επιτόκιο 4%, την ίδια στιγμή που ο πληθωρισμός κυμαινόταν σταθερά μεταξύ 20% και 25%. Χωρίς να υπολογίσουμε, βέβαια, ότι αυτά τα χρήματα δεν τοκίζονταν απλώς, αλλά «τζιράρονταν» στην καπιταλιστική αγορά και θησαύριζαν οι τράπεζες και οι καπιταλιστές (που τις περισσότερες φορές τα 'παίρναν δανεικά κι αγύριστα), ενώ χρηματοδοτούνταν και ο κρατικός προϋπολογισμός. Φυσικά, έτσι, τα αποθεματικά εξανεμιζόνταν, αφού έχαναν κάθε χρόνο ένα 15% με 20% της αξίας τους.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι, ενώ οι αστοί μιλούν για ανταποδοτικότητα και, όταν πρόκειται να περικόψουν παροχές προς τους εργαζόμενους, αντιμετωπίζουν τους ασφαλιστικούς οργανισμούς σαν κοινές επιχειρήσεις, όταν πρόκειται να κερδίσουν απ' αυτά, κυριολεκτικά τους κατάσχουν τα περιουσιακά στοιχεία. Σε ποια καπιταλιστική επιχείρηση θα τολμούσαν να δεσμεύσουν άτοκα τα χρηματικά της διαθέσιμα;

Πόσες είναι οι απώλειες από την κλοπή των αποθεματικών των Ταμείων; Καμιά μελέτη δεν έχει γίνει και δω, μολονότι υπάρχουν τα στοιχεία από τους ισολογισμούς των Ταμείων και την κίνηση του Ειδικού Λογαριασμού της Τράπεζας της Ελλάδας. Σε αστικά έντυπα, όμως, είχε γίνει λόγος

για ποσά που το 1999-2000 έφταναν τα 16 τρισ. δραχμές (47 δισ. ευρώ)!

Πρέπει να σημειώσουμε ακόμη, ότι τα πρώτα αποθεματικά του ΙΚΑ χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες του πολέμου του 1940 και όσα απέμειναν εξανεμίστηκαν κατά τη γερμανική κατοχή. Επίσης ότι, με την υποτίμηση της δραχμής το 1953, τα αποθεματικά εκείνης της στιγμής μειώθηκαν κατευθείαν στο μισό.

Και βέβαια, ήρθε το PSI του 2012 να εξαφανίσει ό,τι είχε απομείνει σε αποθεματικό.

Το βέβαιο είναι ότι, αν δεν είχε υπάρξει και μόνο αυτή η εν ψυχρώ ληστεία, το ΙΚΑ δεν θα είχε κανένα πρόβλημα να ανταποκριθεί σε στοιχειωδώς ανθρώπινες ασφαλιστικές παροχές προς τους εργαζόμενους και συνταξιούχους του.

Δυσβάσταχτος δανεισμός

Δεν έφτανε, όμως, η κλοπή των αποθεματικών, αλλά η αστική τάξη, αμέσως μόλις εμφανίστηκαν τα πρώτα ελλείμματα (όταν δηλαδή εξανεμίστηκαν τα αποθεματικά), έβαλε το ΙΚΑ να δανειζεται με το ακριβότερο επιτόκιο της τραπεζικής αγοράς.

Τα πρώτα δάνεια, επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ, ήταν με επιτόκιο 18,5%, ενώ στις αρχές της δεκαετίας του '90 το ΙΚΑ εξαναγκαζόταν να δανειζεται με 27%-28%, αφού ο προϋπολογισμός του, παρά την κρατική επιχορήγηση, ήταν σταθερά ελλειμματικός. Περίπου το 60% από το συσσωρευμένο έλλειμμα του ΙΚΑ είναι τόκοι δανείων!

Και αργότερα, όμως, που το ΙΚΑ δεν είχε αποθεματικά, οι τράπεζες εξακολουθούσαν να εκμεταλλεύονται τις εισπράξεις του. Μόνο από τις εισπράξεις για λογαριασμό του ΙΚΑ, οι τράπεζες διακινούσαν περίπου 50 δισ. δραχμές το μήνα, τα οποία κατακρατούσαν και απέδιδαν άτοκα μετά από τρεις μήνες, παρά τη νομική πρόβλεψη για απόδοση εντός δεκαπενθημέρου.

Πολιτική κοινωνικής δημαγωγίας σε βάρος των Ταμείων

Το άρθρο 21§3 του Συντάγματος αναφέρει, ότι «το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων».

Ορισμένες φορές, είτε για λόγους κοινωνικής δημαγωγίας, είτε (το πιο συνηθισμένο) γιατί δεν μπορεί να κάνει αλλιώς, το αστικό κράτος «θυμάται» αυτή του τη συνταγματική υποχρέωση. Μόνο που φροντίζει να φορτώσει το κόστος στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (πάλι ξεχνά την αρχή της ανταποδοτικότητας, στην οποία ομνύει μόνο όταν είναι να εφαρμοστεί σε βάρος των εργαζόμενων).

Είναι κοινή διαπίστωση, ομολογούμενη και από τα πιο επίσημα χείλη, ότι το σύνολο σχεδόν της πολιτικής «κοινωνικής πρόνοιας» (που είναι υποχρέωση του αστικού κράτους), περνάει μέσα από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Αναγνωρίζοντας και πάλι υποκριτικά την ανάγκη να χρηματοδοτούνται από τον κρατικό ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ

προϋπολογισμό όλες οι «προνοιακές» δαπάνες των ασφαλιστικών ταμείων, η αστική τάξη ψήφισε επί χούντας το Νομοθετικό Διάταγμα 465 της 7ης Μαρτίου 1970.

Σύμφωνα μ' αυτό, «εφ' όσον προς εξυπηρέτησιν γενικωτέρων σκοπών κοινωνικής πολιτικής παρέστη ή παρίσταται ανάγκη μειώσεως εισφορών θεσπισμένων υπέρ φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως ή επιβολής ετέρας επιβαρύνσεως εις τους φορείς τούτους, αι οικονομικά συνέπειαι εκ της μειώσεως εισφορών ή της επιβαρύνσεως καλύπτονται δι' αποδόσεως της δαπάνης εκ του γενικού κρατικού προϋπολογισμού, εγγραφομένης σχετικής πιστώσεως εις τον ειδικόν προϋπολογισμόν του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών και της οποίας το ύψος καθορίζεται εκάστοτε δι' αποφάσεως του Πρωθυπουργού και των Υπουργών Συντονισμού, Οικονομικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών».

Το ΝΔ αναφέρεται και σε περιπτώσεις «κοινωνικής πρόνοιας» και σε περιπτώσεις εισφοροαπαλλαγών προς το κεφάλαιο. Μόνο που η διατύπωσή του είναι και πάλι τέτοια που ν' ανοίγει παράθυρο στην κλοπή των ασφαλιστικών ταμείων. Γιατί δεν υποχρεώνει το αστικό κράτος να καλύπτει τη δαπάνη, όπως αυτή βγαίνει μέσα από ακριβή οικονομικοτεχνική μελέτη, αλλά αφήνει στην κυβέρνηση το απόλυτο δικαίωμα να καθορίζει αυθαίρετα πόση δαπάνη θα καταβάλει. Ούτε καν εισήγηση του ΔΣ του ΙΚΑ, ως προς το ύψος της δαπάνης, προβλέπεται.

Η πολιτική να φορτώνονται στο ΙΚΑ δαπάνες «κοινωνικής πρόνοιας» ακολουθήθηκε και πριν το νομοθετικό διάταγμα της χούντας. Όλα τα Ταμεία που γίνονταν προβληματικά τα περνούσαν αμέσως στο ΙΚΑ, χωρίς το κράτος να καταβάλει την παραμικρή δαπάνη. Από το 1952 συγχωνεύτηκαν με το ΙΚΑ πάνω από 20 κλαδικά ασφαλιστικά ταμεία (μεταλλευτών, καπνεργατών, αρτεργατών, κεραμοποιών, σαγματοποιών κ.λπ).

Επίσης, με διάφορους νόμους συνταξιοδοτούνται από το ΙΚΑ διάφορες κατηγορίες πολιτών, όπως ομογενείς από την Αίγυπτο και την Τουρκία, πολιτικοί πρόσφυγες από τη Ρουμανία, κ.λπ. Με το ΝΔ 178/73 και τους νόμους 885/79 και 629/77 (όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 825/78) φορτώθηκαν κι άλλα βάρη «προνοιακής πολιτικής» στο ΙΚΑ. Ακόμη, το ΙΚΑ εμπλέκεται σε όλα σχεδόν τα προγράμματα του ΟΑΕΔ και συμμετέχει στη χρηματοδότησή τους.

Για όλα αυτά το κράτος έχει πληρώσει μηδαμινά ποσά, κυρίως θεσπίζοντας κάποιους ανταποδοτικούς πόρους που, επειδή δεν αναπροσαρμόζονταν, σύντομα έχαναν κάθε σημασία. Η κοινωνική δημαγωγία, όμως, ασκούσαν σε όλη της την έκταση και με πανηγυρικούς τόνους. Το αστικό κράτος εμφανιζόταν γενναιοδωρό και στοργικό απέναντι σε μειονεκτούσες ομάδες πολιτών και οι κυβερνήσεις εισέπραταν τα πολιτικά οφέλη, με τα λεφτά των υπόλοιπων εργαζόμενων, οι οποίοι μάλιστα είχαν μαύρα μεσάνυχτα για το πως τους εξαπατούσαν και τους έκλεβαν ταυτόχρονα.

Καμιά ολοκληρωμένη μελέτη δεν έχει γίνει, που να αποδεικνύει πόσα λεφτά χρωστούμε το αστικό κράτος στο ΙΚΑ από το φόρτωμα σ' αυτό της «προνοιακής του πολιτικής», δηλαδή της κοινωνικής δημαγωγίας. Υπάρχουν μόνο επιμέρους μελέτες, που δίνουν ένα μέτρο του μεγέθους κι αυτής της

ληστείας.

Ο Φώτης Χατζηδημητρίου, πρώην μέλος του ΔΣ του ΙΚΑ και πρώτος πρόεδρος του ΔΣ του TEAM, υπολόγισε ότι μόνο για το διάστημα 1977-84 το ΙΚΑ είχε απώλειες απ' αυτόν τον τόμο 54 δισ. δραχμές. Η ΠΟΣΕ-ΙΚΑ υπολόγισε ότι, μόνο για το 1990, οι δαπάνες «κοινωνικής πρόνοιας» του ΙΚΑ, που έπρεπε να καταβληθούν από το κράτος σύμφωνα με το ΝΔ 465/1970, ανέρχονταν σε 28 δισ. δραχμές.

Μιλάμε, δηλαδή, για ένα συνολικό ποσό ορισμένων εκατοντάδων δισ. δραχμών, το οποίο βέβαια μπορεί να υπολογιστεί ακριβώς, αν μελετηθούν τα διαθέσιμα στοιχεία.

Η ΟΤΟΕ επίσης έχει αποκαλύψει πως ληστεύθηκαν τα ταμεία των τραπεζοπαλλήλων με τέτοιες ρυθμίσεις και πως οι Τράπεζες, αν και υποχρεωνόταν από το νόμο να δίνουν συγκεκριμένα ποσά για το κόστος ενοποίησης ταμείων και άλλες ρυθμίσεις, δεν το έκαναν. Π.χ. με το νόμο 3662/57, ανέλαβαν την υποχρέωση να δίνουν ετησίως: η ΕΤΕ 35 εκατ., η ΤΕ 10 εκατ. και η ΕΚΤΕ 400 χιλ. δρχ. Σ' αυτές τις υποχρεώσεις μόνο η ΕΤΕ ανταποκρίθηκε για τα δυο πρώτα χρόνια. Από και πέρα δεν δόθηκε δεκάρα στο ταμείο.

Η ταχτική αυτή ακολουθήθηκε και μετά την αντιστασιακή μεταρρύθμιση του 1990-1992. Οποιο Ταμείο εμφάνιζε κάποια προβληματικότητα (κυρίως λόγω κακοδιοίκησης και εισφοροδιαφυγής), το έκλειναν και το συγχώνευαν σε ένα άλλο ομοειδές Ταμείο, μεταφέροντας σ' αυτό και την προβληματικότητά του, χωρίς το κράτος και το κεφάλαιο να αναλαμβάνουν την παραμικρή ευθύνη. Μ' αυτό τον τρόπο συγχώνευσαν στο ΙΚΑ-TEAM τα επικουρικά ταμεία των Οικοδόμων και των Μεταλλεργατών, φτιάχνοντας τελικά ένα προβληματικό υπερταμείο, που σε λίγο δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, χωρίς να φταίνε καθόλου οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι. Και τώρα, συζητούν ακόμα και για την κατάργηση της επικουρικής ασφάλισης (αν δεν την κάνουν τώρα, θα το επιχειρήσουν σε επόμενη φάση), ενώ με τη συγχώνευση όλων των Ταμείων σε ένα θα επιδιώξουν να «συγχωνεύσουν» ελλείμματα και πλεονάσματα διάφορων Ταμείων.

Εισφοροαπαλλαγές του κεφαλαίου

Αυτή είναι η πιο προκλητική, η πιο στυγνά ταξική κλοπή των ασφαλιστικών ταμείων. Εν ψυχρώ, το αστικό κράτος, μέσα από ένα σωρό νόμους και ρυθμίσεις, πότε έκτακτα και πότε σταθερά, χαρίζει στους καπιταλιστές τεράστια ποσά από τις ασφαλιστικές εισφορές που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν.

Για παράδειγμα, οι εξαγωγές εμπορευμάτων και οι επισκευές πλοίων με εισαγωγή συναλλάγματος, επιφέρουν στους καπιταλιστές επιστροφή τμήματος των εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών, ισόποσου με την εισφορά των εργαζόμενων. Από παλιά ίσχυαν ανάλογα «αναπτυξιακά κίνητρα» και συνεχώς ανανεώνονται. Οι εισφοροαπαλλαγές φτάνουν και μέχρι το 50% των εργοδοτικών εισφορών. Υπολογίστηκε ότι το 1981 το κόστος αυτού του είδους των εισφοροαπαλλαγών έφτασε τα 2,5 δισ., δηλαδή ποσοστό 3% από τα έσοδα του ΙΚΑ από εισφορές. Υποτίθεται ότι το 1982 έληξε αυτό το προκλητικό προνόμιο των καπιτα-

λιστών, όμως επαναφέρθηκε με το Ν. 1360/83 για τις προβληματικές και το ΙΚΑ έχασε κι άλλα δισεκατομμύρια. Υπολογίστηκε ακόμη, ότι το διάστημα 1976-83 το ΙΚΑ έχασε από εισφοροαπαλλαγές 23 δισ. Η ΓΣΕΕ, χρησιμοποιώντας στοιχεία του ΙΚΑ, υπολόγισε ότι οι εισφοροαπαλλαγές τη δεκαετία του 80 κόστιζαν στο ΙΚΑ 4 δισ. δραχμές το χρόνο.

Με τη νομιμοποίηση της μερικής απασχόλησης (άρθρο 39 του Ν. 1892/1990) ορίστηκε η ασφαλιστική κάλυψη των μερικώς απασχολούμενων και μπήκε χέρι στο βασικό ασφαλιστικό μεροκάματο, με τον ορισμό τεκμαρτού ημερομισθίου 900 δραχμών για τον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών.

Με τον ίδιο νόμο δόθηκε το δικαίωμα στους καπιταλιστές να προσφέρουν «πριμ παραγωγικότητας», για το οποίο δεν θα καταβάλλεται καμιά ασφαλιστική εισφορά. Εδώ δεν έχουμε μόνο θεσμοθετημένη εισφοροδιαφυγή. Εχουμε τορπίλη στα θεμέλια του ΙΚΑ. Μέσα στο γενικότερο αντιστασιατικό κλίμα, σε συνδυασμό και με το χτύπημα των μισθών, οι καπιταλιστές μπορούσαν να προσφέρουν στους εργαζόμενους σαν δέλεαρ την αποφυγή της ασφαλιστικής εισφοράς για το τμήμα του μισθού που είναι πάνω από τη συλλογική σύμβαση. Κατά τα άλλα, κόπτονται για την ανάπτυξη... ασφαλιστικής συνείδησης.

Υποτίθεται ότι το κράτος θα κάλυπτε τις εισφοροαπαλλαγές. Όμως, δεν πλήρωσε δεκάρα για την κάλυψη των εισφοροαπαλλαγών, παρόλο που είχε υποχρέωση από το ΝΔ 465/1970. Με το νόμο Ρέππα το θέμα... ρυθμίστηκε. Εκτοτε θεωρήθηκε ότι το κράτος καλύπτει όλες τις υποχρεώσεις του με την ισχύνη ετήσια επιχορήγηση, το 1% του ΑΕΠ, που έπρεπε να δίνει κάθε χρόνο στο ΙΚΑ (και που ποτέ δεν το κατέβαλε στο ακέραιο).

Εισφοροδιαφυγή και νομιμοποίησή της

Δίπλα στην εισφοροαπαλλαγή υπάρχει και η εισφοροδιαφυγή των καπιταλιστών, που δεν αφορά μόνο τη δική τους εισφορά, αλλά και αυτή των εργαζόμενων, που τους την παρακρατούν κανονικά από το μισθό, δηλαδή πρόκειται για κλοπή. Πώς τιμωρείται αυτή η κλοπή; Ακόμη και το γράμμα του νόμου θεσπίζει τον επιεικότερο τρόπο: υπεξαίρεση σε βαθμό πλημμελήματος ασχέτως ποσού. Το πόσοι τιμωρήθηκαν είναι, βέβαια, μια άλλη ιστορία, γνωστή στους εργαζόμενους. Θα είχε πάντως ενδιαφέρον μια σχετική μελέτη των δικαστικών χρονικών του ΙΚΑ, γιατί θα απέδειχνε ότι στα δικαστήρια πήγαν καπιταλιστές (κατά κανόνα μικροί) σχεδόν αποκλειστικά από μηνύσεις και καταγγελίες εργαζόμενων.

Η εισφοροδιαφυγή έγινε μορφή επένδυσης για τους καπιταλιστές. Όχι μόνο γιατί υπήρχαν ανώτατα όρια στα τέλη υπερημερίας που έβαζε το ΙΚΑ, αλλά και γιατί το αστικό κράτος συχνά-πικνά προβαίνει σε προκλητικές ρυθμίσεις των καθυστερούμενων εισφορών, με αποτέλεσμα πολλοί καπιταλιστές να μην πληρώνουν, περιμένοντας την επόμενη ευνοϊκή ρύθμιση. Από το 1982 μέχρι το 1985, υπολογίστηκε ότι στους καπιταλιστές χαρίστηκαν πάνω από 20 δισ. δραχμές (τόκοι και πρόσθετα τέλη).

Υπολογίστηκε επίσης, ότι το ΙΚΑ χάνει το 4% των ετήσιων εσόδων του

(σε σημερινές τιμές περίπου 235 εκατ. ευρώ) από τις καθυστερήσεις των καπιταλιστών να πληρώσουν.

Στις αρχές του 1990, μόνο οι βεβαιωμένες οφειλές προς το ΙΚΑ ανέρχονταν στα 32,5 δισ. δραχμές. Απ' αυτές, όπως είχε υπολογίσει το ΕΚΠ, χάνεται κατά κανόνα περί το 20% κάθε χρόνο.

Οι αστικές κυβερνήσεις, πέρα από τις κατά καιρούς έκτακτες ρυθμίσεις, δημιούργησαν στο ΙΚΑ την περιβόητη Επιτροπή Αναστολών, η οποία αντί να στέλνει τους καπιταλιστές στον εισαγγελέα, προχωρούσε σε μόνιμη βάση σε ευνοϊκές ρυθμίσεις των καθυστερούμενων οφειλών τους. Το ΠΑΣΟΚ υποτίθεται ότι κατήργησε την Επιτροπή Αναστολών. Στην ουσία όμως, τη μετονόμασε σε Επιτροπή Διακανονισμών, που έκανε την ίδια δουλειά με άλλο, πιο εύηχο όνομα. Δηλαδή, και τις ίδιες τις διατάξεις του νόμου που ποινικοποιούσαν σε βαθμό πλημμελήματος την εισφοροδιαφυγή, το αστικό κράτος φρόντισε να τις ακυρώσει στην πράξη, μέσω αυτής της επιτροπής.

Η εισφοροδιαφυγή, όμως, δεν αφορά κύρια τις καθυστερήσεις. Αφορά περισσότερο τις μη βεβαιωμένες εισφορές, δηλαδή τη μη καταβολή ασφαλιστρού για το σύνολο των αποδοχών, αλλά μόνο στο ύψος των συλλογικών συμβάσεων. Επίσης, η εισφοροδιαφυγή στηρίζεται από τη «μαύρη αγορά εργασίας», που παλιά αφορούσε κύρια μετανάστες, στα χρόνια της κρίσης όμως αφορά και έλληνες εργαζόμενους. Σύμφωνα με υπολογισμό της ΠΟΣΕ-ΙΚΑ, που διαθέτει και στοιχεία και γνώσεις αξιοποίησής τους, η εισφοροδιαφυγή ανέρχεται στο 25% του ετήσιου προϋπολογισμού του ΙΚΑ!

Υπάρχει όμως και επίσημα καθαγιασμένη από το κράτος εισφοροδιαφυγή. Αυτή που γίνεται με τις προβληματικές επιχειρήσεις, των οποίων οι καπιταλιστές ιδιοκτήτες απαλλάσσονται και από τις οφειλές στο ΙΚΑ. Δηλαδή, εκτός από τα έμμεσα (μέσω των ανεξόφλητων τραπεζικών δανείων) κλεμμένα λεφτά του ελληνικού λαού, έχουμε και άμεση κλοπή των ασφαλιστικών εισφορών. Επιχειρήσεις πουλιούνται, χωρίς το ΙΚΑ να πάρει δεκάρα από τις οφειλές προς αυτό, ενώ οι νέοι αγοραστές παίρνουν τις επιχειρήσεις καθαρές από κάθε είδους χρέη. Κι αυτό δεν συνέβη μόνο στις επιχειρήσεις του παλιού Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων, αλλά και σε άλλες.

Η ανεργία και... άλλες ασθένειες

Ούτε οι καπιταλιστές, ούτε το κράτος πληρώνουν ασφαλιστικές εισφορές για τους ανέργους. Αν υπολογίσουμε σε τι ποσοστά κυμαίνεται η ανεργία στη χώρα μας, θα ανακαλύψουμε μια ακόμη αιτία για τα ελλείμματα του ΙΚΑ, καθώς και για τη χειρότερη της σχέσης ενεργών ασφαλισμένων προς συνταξιούχους.

Τα ίδια ισχύουν και για την υποαπασχόληση, η οποία επίσης ευνοεί την εισφοροδιαφυγή. Σκεφτείτε μόνο πόσες χιλιάδες νέοι δουλεύουν σε δουλειές του ποδαριού, για λίγες ώρες την ημέρα, χωρίς να ασφαλίζονται από τα αφεντικά.

Η καθήλωση των μισθών των εργαζόμενων οδηγεί επίσης σε μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

Οι «ελαστικές» μορφές απασχόλησης: Το ωρομίσθιο και η μερική απασχόληση, καθώς και οι υπεργολαβίες και το φασόν, βγάζουν επίσης εκτός ΙΚΑ (νόμιμα ή παράνομα) εργαζόμε-

νους, που εξακολουθούν να δουλεύουν ουσιαστικά με κανονική σχέση εξαρτημένης εργασίας.

«Εσωτερικές ληστείες»

Με το που πρωτοφάνηκαν τα ελλείμματα του ΙΚΑ, η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προχώρησε σε μια πρωτοφανή «εσωτερική ληστεία» του ιδρύματος. Αρχισε να αφαιρεί χρήματα από τον πλεονασματικό κλάδο υγείας και να χρηματοδοτεί τον ελλειμματικό κλάδο σύνταξης, τον οποίο κανονικά έπρεπε να χρηματοδοτεί ο κρατικός προϋπολογισμός. Την περίοδο 1982-89 αφαιρέθηκαν από τον κλάδο υγείας του ΙΚΑ 133 δισ. δραχμές. Το αποτέλεσμα ήταν να εξαθλιωθούν ακόμη περισσότερο οι παρεχόμενες από το ΙΚΑ υπηρεσίες υγείας, ενώ τότε άρχισε και η προπαγάνδα ενάντια στην «πολυφαρμακία», η οποία υποτίθεται ότι αποτελεί βασική αιτία των ελλειμμάτων. Ετσι, φτάσαμε στο νέο χαράτσι που θέσπισε η συγκυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου το περασμένο καλοκαίρι, με την αύξηση κατά 2% της εισφοράς των συνταξιούχων για τον κλάδο υγείας και την επιβολή εισφοράς 6% και στις επικουρικές συντάξεις.

Την ίδια περίοδο άρχισαν να ληστεύονται και τα χρήματα που μάζευε το ΙΚΑ για λογαριασμό του νέου επικουρικού ταμείου των μισθωτών, του TEAM. Την περίοδο 1981-89 μεταφέρθηκαν από το TEAM για να χρηματοδοτήσουν τον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ 153 δισ. δραχμές. Ετσι, το TEAM υπονομεύθηκε οικονομικά, πριν καλά αρχίσει να πληρώνει συντάξεις. Το συνολικό ποσό, σύμφωνα με μελέτη του βρετανικού οίκου Government Actuaries, έφτασε τα 5,5 δισ. ευρώ.

Αποκαλύπτεται λοιπόν ότι, και σαν καπιταλιστικές επιχειρήσεις να λειτουργούσαν τα Ταμεία, αν δεν υπήρχαν οι διάφορες κλοπές, θα μπορούσαν ν' αντιμετωπίσουν την κρίση. Κι αυτή η αποκάλυψη τινάζει στον αέρα τις θεωρίες αστών και ρεφορμιστών περί «ωρίμανσης».

Αν κάνουμε ένα λογαριασμό των κλοπών των Ταμείων, θα βρούμε ότι μόνο για το ΙΚΑ τα κλεμμένα πρέπει να ξεπερνούν τα 40 τρισεκατομμύρια δραχμές (117 δισ. ευρώ), πριν την τελευταία ληστεία με το PSI. Μ' αυτά τα λεφτά το ΙΚΑ δεν θα είχε κανένα πρόβλημα και θα συζητούσαμε για αύξηση των παροχών προς τους ασφαλισμένους του.

Όλη η ανάλυση που προηγήθηκε στηρίχτηκε σε μια τεχνοκρατική λογική και όχι στο ταξικό κριτήριο, που λέει ότι οι εργαζόμενοι παράγουν τον κοινωνικό πλούτο και επομένως το ελάχιστο που δικαιούνται είναι η ασφάλισή τους στα γηρατειά, στην αρρώστια, στην ανεργία. Το συμπέρασμα που βγαίνει και από αυτή την καθαρά τεχνοκρατική μελέτη των αιτίων της προβληματικότητας των ασφαλιστικών ταμείων, είναι ότι αστικό κράτος και ιδιώτες καπιταλιστές χρεοκόπησαν τα Ταμεία.

Είναι ένα ισχυρότατο συμπέρασμα που πρέπει να χρησιμοποιηθεί με διπλό σκοπό: πρώτο, να απορρίψει τις ψευδοθεωρίες της κρισιολογίας, που φορτώνουν την προβληματικότητα στις δήθεν υψηλές παροχές, στη «γήρανση του πληθυσμού» κ.λπ. και, δεύτερο, να απαιτήσει την επιστροφή των κλεμμένων από τους καπιταλιστές, σαν προαπαιτούμενο οποιασδήποτε ασφαλιστικής μεταρρύθμισης.

Οι νόμοι Λοβέρδου-Παπακωνσταντίνου βάση της νέας αντισφαλιστικής ανατροπής

Θα κάνουν αθλιότερο ένα άθλιο σύστημα

Οι αντισφαλιστικοί νόμοι Λοβέρδου-Παπακωνσταντίνου, όχι μόνο δεν καταργήθηκαν από τη συγκυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου, αλλά θεωρούνται ως μια σωστή, πλην όμως ανεπαρκής λύση για το πρόβλημα «βιωσιμότητας» της κοινωνικής ασφάλισης. Όπως όλα δείχνουν, αυτοί οι αντισφαλιστικοί νόμοι θ' αποτελέσουν τη βάση για τη νέα ανατροπή, με τη χειροτέρευση κάποιων βασικών παραμέτρων τους, έτσι που να οδηγούν σε ακόμα χαμηλότερες συντάξεις. Θα θυμίσουμε, λοιπόν, τα βασικά στοιχεία αυτής της αντισφαλιστικής νομοθεσίας, όπως παρουσιάστηκαν σε παλαιότερα φύλλα της «Κόντρας» (το 2010), για να φανεί καθαρά πως αυτοί που δήθεν κόπτονται για τη σύνταξη των νεότερων γενεών, έχουν ήδη προγράψει αυτές τις γενεές.

Η αντισφαλιστική μεταρρύθμιση του 2010 δημιούργησε δύο πυλώνες. Ο ένας πυλώνας είναι καθαρά προνοιακός. Δηλαδή, δεν έχει καμία σχέση με την Κοινωνική Ασφάλιση. Όσοι δεν έχουν κανέναν άλλο πόρο, θα παίρνουν μετά τα 67 μια βασική σύνταξη, που τότε ορίστηκε στα 360 ευρώ, όμως η εξέλιξή της συνδέθηκε με την εξέλιξη του ΑΕΠ και με τη δημοσιονομική πολιτική του κράτους, έτσι που να προεξοφλείται η μείωσή της, όταν αυτή η σύνταξη-βοήθημα αρχίσει να καταβάλλεται.

Στην καταβολή αυτής και μόνο της σύνταξης εξαντλείται η ευθύνη του κράτους έναντι της Κοινωνικής Ασφάλισης. Ακόμα και η κοινωνικά άδικη αρχή της τριμερούς χρηματοδότησης, που είχε θεσπιστεί το 1951 (και εφαρμόστηκε κουτσουρεμένη μόλις το 1992), πετάχτηκε στα σκουπίδια. Το κράτος έχει υποχρέωση να παρέχει μόνο προνοιακές παροχές σε όσους δεν έχουν στον ήλιο μοίρα. Παρά τις διαβεβαιώσεις του Λοβέρδου ότι αυτή τη σύνταξη θα την παίρνουν όλοι, προβλέφθηκαν

εισοδηματικά κριτήρια. Τις ίδιες διαβεβαιώσεις δίνει τώρα ο Κατρούγκαλος, δηλώνοντας ότι διαφωνεί με την «επιτροπή σοφών» που εισηγήθηκε «εθνική σύνταξη με εισοδηματικά κριτήρια». Θυμίζουμε ότι στο πρώτο Μνημόνιο αναφέρεται ρητά και κατηγορηματικά ότι η βασική σύνταξη θα χορηγείται με εισοδηματικά κριτήρια.

Ο δεύτερος πυλώνας είναι μια αναλογική σύνταξη, η οποία υπολογίζεται βάσει των κανόνων της ιδιωτικής ασφάλισης. Χωρίς καμιά κρατική εγγύηση, από Ταμεία καταλιστευμένα, χωρίς αποθεματικά, σε συνθήκες που καλπάζει η ανεργία, η υποαπασχόληση και οι «ελαστικές» εργασιακές σχέσεις, ενώ πολλαπλασιάστηκαν τα φέσια προς την Ασφάλιση. Δεν υπάρχει ίχνος κοινωνικής αλληλεγγύης στο εσωτερικό του συστήματος. Αυτή η αναλογική σύνταξη υπολογίζεται με καθαρά ληστρικό τρόπο και κινείται σε επίπεδα που κανένας δεν μπορούσε να διανοηθεί (ούτε στο ένα τέταρτο της σύνταξης που δινόταν με το προηγούμενο σύστημα). Κι όχι μόνο υπολογίζεται με ληστρικό τρόπο, αλλά έχει την τάση να πέφτει, δεδομένου ότι τα Ταμεία δεν έχουν αποθεματικά, οι πόροι τους μειώνονται λόγω υψηλής ανεργίας, οι καπιταλιστές εισφοροδιαφεύγουν κ.λπ.

Μέσω αυτής της άθλιας αναλογικής σύνταξης επιδιώχθηκε η δραστική μείωση όλων των συντάξεων που ήταν σε επίπεδα πάνω από την κατώτερη του ΙΚΑ. Το δε στρίμωγμα όλων των ασφαλισμένων σ' ένα ενιαίο, προβληματικό και θνησιγενές υπερ-Ταμείο, με στόχο το κράτος να μη δώσει δεκάρα τσακιστή και οι καπιταλιστές, που καταλήστεψαν τα αποθεματικά των Ταμείων, να μη πληρώσουν για τη ληστεία, προεξοφλεί τη συνεχή μείωση των αναλογικών συντάξεων που θα δίνει αυτό το προβλη-

ματικό υπερ-Ταμείο.

Ηδη, πριν καν αρχίσουν να χορηγούνται οι συντάξεις πείνας βάσει της «μεταρρύθμισης» του 2010, ετοιμάζονται να χειροτερεύσουν κάποιες παραμέτρους (π.χ. ποσοστό αναπλήρωσης), ώστε αυτή η άθλια αναλογική σύνταξη να γίνει αθλιότερη.

Σύνταξη πείνας

Σύνταξη πλέον είναι μόνο η λεγόμενη αναλογική ή ανταποδοτική σύνταξη, η οποία υπολογίζεται με τους όρους της ιδιωτικής ασφάλισης και μάλιστα μιας ιδιωτικής ασφάλισης του αισχίστου είδους. Να γιατί.

Η σύνταξη που παίρνει ένας εργαζόμενος είναι συνάρτηση δυο παραγόντων. Του ποσοστού αναπλήρωσης και των συντάξιμων αποδοχών. Το ποσοστό αναπλήρωσης καθορίζεται από την ασφαλιστική κλάση (στην οποία ο ασφαλισμένος κατατάσσεται ανάλογα με το ύψος των συντάξιμων αποδοχών) και από τα χρόνια ασφάλισης που έχει. Οι συντάξιμες αποδοχές προηγούμενως υπολογίζονταν με βάση την τελευταία πενταετία (παλιότερα διετία και πιο παλιά τελευταίος μισθός).

Οι νόμοι του 2010 χτύπησαν αλύπητα και τους δύο αυτούς παράγοντες που διαμορφώνουν τη σύνταξη, έτσι που στο τέλος να προκύπτει ένα εξευτελιστικό ποσό σύνταξης, ιδιαίτερα για τους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων μόλις που καταφέρνει να συμπληρώσει τα 4.500 έτη.

Το ποσοστό αναπλήρωσης για όλες τις ασφαλιστικές κλάσεις έπεσε κατακόρυφα. Μιλάμε ακόμα και για υποτετραπλασιασμό. Για παράδειγμα, στην 1η ασφαλιστική κλάση (συντάξιμες αποδοχές μέχρι 850 ευρώ), το ποσοστό αναπλήρωσης για 15 χρόνια δουλειάς ήταν 38% και έπεσε στο 10,5%. Στην ίδια κλάση, για

30 χρόνια δουλειάς το ποσοστό αναπλήρωσης ήταν 60,5% και έπεσε στο 21,9%, ενώ για 35 χρόνια δουλειάς το ποσοστό αναπλήρωσης από 72% έπεσε στο 26,04%!

Στη δεύτερη ασφαλιστική κλάση (συντάξιμες αποδοχές από 850 μέχρι 1.000 ευρώ), για 15 χρόνια δουλειάς το ποσοστό αναπλήρωσης έπεσε από το 35% στο 10,5%, για 30 χρόνια δουλειάς έπεσε από το 57,5% στο 23,25%, για 37 χρόνια δουλειάς έπεσε από το 75% στο 31,2% και για 40 χρόνια δουλειάς έπεσε από το 82,5% στο 36,6%!

Στεκόμαστε κυρίως σ' αυτές τις δύο ασφαλιστικές κλάσεις, γιατί σ' αυτές εντάσσεται η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων του ιδιωτικού τομέα. Το ίδιο ισχύει και για την τρίτη κλάση (συντάξιμες αποδοχές από 1.000 μέχρι 1.200 ευρώ), στην οποία εντάσσονται η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζόμενων στο στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Προσοχή: μην κάνετε το λάθος να θεωρήσετε ότι είναι χαμηλά αυτά τα όρια. Μιλάμε για συντάξιμες αποδοχές (δηλαδή για το μέσο όρο μιας ορισμένης χρονικής περιόδου) και όχι για τον τελευταίο μισθό ενός εργαζόμενου. Όπως, μάλιστα, θα δούμε παρακάτω, με το νέο ασφαλιστικό σύστημα αυτές οι συντάξιμες αποδοχές θα κατακυλλήσουν στα τάρταρα. Φαίνεται καθαρά, λοιπόν, ότι ο ένας βασικός παράγοντας που διαμορφώνει τη σύνταξη, το ποσοστό αναπλήρωσης, έπεσε κατακόρυφα. Αναλυτικά, δείτε τον σχετικό πίνακα, στη βάση της σελίδας, που δείχνει τα ποσοστά αναπλήρωσης για όλες τις ασφαλιστικές κλάσεις και για μια μεγάλη γκάμα χρόνων ασφάλισης, που ξεκινούν από τα 15 (4.500 έτη) και φτάνουν μέχρι τα 40 (12.000 έτη).

Ο δεύτερος παράγοντας που διαμορφώνει τη σύνταξη

είναι οι συντάξιμες αποδοχές. Όσοι έζησαν την περίοδο των αντισφαλιστικών ανατροπών της κυβέρνησης Μητσοτάκη θυμούνται τι σάλος ξέσπασε όταν ο υπολογισμός των συντάξιμων αποδοχών επεκτάθηκε από το μέσο όρο της τελευταίας διετίας στο μέσο όρο της τελευταίας πενταετίας. Με τον τρόπο αυτό, οι συντάξιμες αποδοχές μειώθηκαν (δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε γιατί) και κατά συνέπεια μειώθηκαν οι συντάξεις, αποτέλεσμα που φάνηκε και στους ισολογισμούς του ΙΚΑ των επόμενων χρόνων. Φανταστείτε, λοιπόν, πόσο θα μειωθούν οι συντάξιμες αποδοχές με τον υπολογισμό τους βάσει του μέσου όρου ολόκληρου του εργασιακού βίου. Μιλάμε για κατακόρυφη πτώση.

Σε σχέση με αυτό το ασφαλιστικό σύστημα, πρέπει να παρατηρήσουμε και κάτι άλλο, ιδιαίτερα σημαντικό, που δείχνει το συγγά ταξικό χαρακτήρα αυτού του αντισφαλιστικού εκτρώματος. Με βάση την έως τότε κρατούσα λογική της Κοινωνικής Ασφάλισης, που περιείχε στοιχεία αλληλεγγύης ανάμεσα στους εργαζόμενους, το ποσοστό αναπλήρωσης ήταν μεγαλύτερο στις χαμηλότερες κλάσεις και μειωνόταν όσο ανεβαίναμε. Έτσι, αλάφραινε λίγο η (δεδομένη) ληστεία του συστήματος για τους χαμηλόμισθους εργαζόμενους, σε σχέση με τους υψηλόμισθους. Αυτή η λογική ανατράπηκε πλήρως. Όσο αυξάνεται η κλάση τόσο αυξάνεται και το ποσοστό αναπλήρωσης. Αν δείτε τον πίνακα, θα το διαπιστώσετε.

Ας το δούμε με ένα παράδειγμα. Στο προηγούμενο σύστημα, εργαζόμενος με 30 χρόνια δουλειάς, που ανήκει στη χαμηλότερη κλάση, είχε ποσοστό αναπλήρωσης 60,5%, ενώ με τα ίδια χρόνια στην ψηλότερη κλάση είχε ποσοστό αναπλήρωσης

57,5%. Με το νέο σύστημα, εργαζόμενος με 30 χρόνια δουλειάς, που ανήκει στη χαμηλότερη κλάση, έχει ποσοστό αναπλήρωσης 21,90%, ενώ με τα ίδια χρόνια δουλειάς στην ανώτερη κλάση έχει ποσοστό αναπλήρωσης 45,75%. Ενώ πριν επικρατούσε μια αναδιανεμητική λογική στο εσωτερικό του συστήματος (οι υψηλόμισθοι συνέδραμαν τους χαμηλόμισθους), πλέον επικρατεί η σκληρή κεφαλαιοποιητική λογική (όσο πιο υψηλόμισθος τόσο περισσότερο αποδίδουν οι ασφαλιστικές εισφορές σου). Είναι ακριβώς η λογική που επικρατεί στο τραπεζικό σύστημα: ο μικροκαταθέτης υποχρεώνεται σε αρνητικά πραγματικά επιτόκια, ενώ ο μεγαλοκαταθέτης διαπραγματεύεται τα υψηλότερα δυνατά επιτόκια. Έτσι, κάθε στοιχείο συλλογικότητας εξαφανίζεται και η ασφάλιση μετατρέπεται σε καθαρά ατομική υπόθεση. Γι' αυτό υποστηρίζουμε ότι πλέον δεν μπορούμε να μιλάμε για Κοινωνική Ασφάλιση.

Μήπως, όμως, και αυτή η εξευτελιστική αναλογική σύνταξη είναι εγγυημένη; Το κράτος δεν βάζει δεκάρα στην αναλογική σύνταξη (η περιβόητη τριμερής χρηματοδότηση εξαντλείται στη βασική σύνταξη, όπως ρητά αναφέρεται) και επίσης το κράτος δεν προσφέρει καμιά εγγύηση για το ύψος της σύνταξης. Είναι σαν να βάζεις τα λεφτά σου σε μια ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία που χρεοκοπεί και έρχεται ένας εκκαθαριστής και σου λέει «πάρε όσα σου δίνουμε κι αν σου αρέσει!» Με ύφος χιλίων δικτατόρων, ο Λοβέρδος δήλωνε παρουσιάζοντας το προσχέδιό του: «Οι λογικές των εγγυήσεων του τίποτα, είναι λογικές νεκρές πια. Ελαβαν τέλος» (10.5.2001).

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΠΙΣΩ

ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΦΑΛ.	Ασφαλιστικές κλάσεις βάσει συντάξιμων αποδοχών (σε ευρώ) και ποσοστά αναπλήρωσης																							
	έως 850		850-1.000		1.000-1.200		1.200-1.400		1.400-1.600		1.600-1.800		1.800-2.000		2.000-2.400		2.400-2.800		2.800-3.400		3.400-4.200		4.200 και άνω	
	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ	ΝΕΟ	ΠΑΛΙΟ
15	10.50	38.00	10.50	35.00	10.50	35.00	10.50	35.00	10.65	35.00	11.55	35.00	12.75	35.00	14.25	35.00	15.45	35.00	16.80	35.00	18.15	35.00	19.05	35.00
18	12.66	42.00	12.75	38.00	12.90	38.00	13.08	38.00	13.38	38.00	14.49	38.00	15.90	38.00	17.67	38.00	19.11	38.00	20.70	38.00	22.29	38.00	23.37	38.00
21	14.88	45.00	15.15	41.00	15.60	41.00	16.14	41.00	16.71	41.00	18.06	41.00	19.65	41.00	21.66	41.00	23.34	41.00	25.14	41.00	26.94	41.00	28.20	41.00
24	17.16	48.00	17.70	44.00	18.60	44.00	19.68	44.00	20.64	44.00	22.26	44.00	24.00	44.00	26.22	44.00	28.14	44.00	30.12	44.00	32.10	44.00	33.54	44.00
25	17.94	49.00	18.60	45.00	19.70	45.00	21.02	45.00	22.15	45.00	23.87	45.00	25.65	45.00	27.93	45.00	29.93	45.00	31.96	45.00	33.99	45.00	35.49	45.00
27	19.50	53.60	20.40	50.00	21.90	50.00	23.70	50.00	25.17	50.00	27.09	50.00	28.95	50.00	31.35	50.00	33.51	50.00	35.64	50.00	37.77	50.00	39.39	50.00
30	21.90	60.50	23.25	57.50	25.50	57.50	28.20	57.50	30.30	57.50	32.55	57.50	34.50	57.50	37.05	57.50	39.45	57.50	41.70	57.50	43.95	57.50	45.75	57.50
33	24.36	67.40	26.25	65.00	29.40	65.00	32.86	65.00	36.03	65.00	38.64	65.00	40.65	65.00	43.32	65.00	45.96	65.00	48.30	65.00	50.64	65.00	52.62	65.00
35	26.04	72.00	28.35	70.00	32.20	70.00	36.50	70.00	40.25	70.00	43.12	70.00	45.15	70.00	47.88	70.00	50.68	70.00	53.06	70.00	55.44	70.00	57.54	70.00
36	26.88	74.30	29.40	72.50	33.60	72.50	38.32	72.50	42.36	72.50	45.36	72.50	47.40	72.50	50.16	72.50	53.04	72.50	55.44	72.50	57.84	72.50	60.00	72.50
37	27.98		31.20	75.00	35.40	75.00	41.12	75.00	45.16	75.00	48.16	75.00	50.40	75.00	53.16	75.00	56.04	75.00	58.44	75.00	60.84	75.00	63.00	75.00
39	29.98		34.80	80.00	39.00	80.00	46.72	80.00	50.76	80.00	53.76	80.00	56.40	80.00	59.16	80.00	62.04	80.00	64.44	80.00	66.84	80.00	69.00	80.00
40	31.08		36.60	82.50	40.80	82.50	49.52	82.50	53.56	82.50	56.56	82.50	57.40	82.50	62.16	82.50	65.04	82.50	67.44	82.50	69.84	82.50	72.00	82.50

Σημείωση: Οι ασφαλιστικές κλάσεις παρατίθενται όπως προβλέπονται από το προσχέδιο Λοβέρδου. Η στήλη «ΝΕΟ» περιλαμβάνει τα ποσοστά αναπλήρωσης βάσει του προωδόμενου προσχεδίου Λοβέρδου. Η στήλη «ΠΑΛΙΟ» περιλαμβάνει τα ποσοστά αναπλήρωσης όπως ισχύουν σήμερα στο ΙΚΑ.

Συντάξεις μειωμένες κατά 80%

Όπως είδαμε στην προηγούμενη σελίδα, η μεγάλη σφαγή των συντάξεων με τους αντιασφαλιστικούς νόμους του 2010 έγινε καταρχάς με τη μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης. Όμως, ακόμα και σήμερα, συγκυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου και τρόικα εξακολουθούν να ισχυρίζονται ότι τα ποσοστά αναπλήρωσης αυτών των αντιασφαλιστικών νόμων είναι... γενναιοδωρα, διότι ορίστηκαν σε 1,2% το χρόνο κατά μέσο όρο, ήτοι 48% για 40 χρόνια ασφάλισης.

Δείτε τον δεύτερο πίνακα και θα καταλάβετε ποια είναι η αλήθεια. Ο πίνακας δείχνει τα μέσα ποσοστά αναπλήρωσης ανά ασφαλιστική κλάση (για 15, 25, 30, 35 και 40 έτη ασφάλισης), σύμφωνα με το σχέδιο Λοβέρδου. Μόλις στην τέταρτη ασφαλιστική κλάση και μόνο για 40 χρόνια δουλειάς φτάνει το ποσοστό αναπλήρωσης το 1,2% το χρόνο κατά μέσο όρο.

Αυτό, όμως, αφορά ελάχιστα μεγαλοστελέχη. Το σύνολο σχεδόν των εργαζόμενων ανήκουν στις τρεις πρώτες κλάσεις (συντάξιμες αποδοχές -μέσος όρος όλου του εργασι- ακού βίου- μέχρι 1.200 ευρώ). Μάλιστα η συντριπτική πλειοψηφία ανήκει στις δυο πρώτες κλάσεις (συντάξιμες αποδοχές μέχρι 1.000 ευρώ). Οσον δε αφορά τα έτη ασφάλισης, είναι αδύνατο εργαζόμενος του ιδιωτικού τομέα να πιάσει 40 χρόνια. Όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι μετά βίας πιάζουν τα 4.500 έτη (15 χρόνια ασφάλισης).

Πέρα, όμως, από τα ποσοστά αναπλήρωσης που υποτριπλασιάζονται, με το νέο σύστημα μειώθηκαν δραματικά και οι συντάξιμες αποδοχές. Αυτό γίνεται με δυο τρόπους. Πρώτο, δεν υπολογίζεται ο μέσος όρος της τελευταίας πενταετίας, όπως ίσχυε μέχρι το 2010 (παλιότερα ίσχυε ο μέσος όρος της τελευταίας διετίας κι ακόμα πιο παλιά ο τελευταίος

Υπολογισμός σύνταξης με το ισχύον και το νέο σύστημα για κατηγορίες εργαζόμενων, που αμείβονται με την ΕΓΣΣΕ, με 4.800 έτη						
	Ανύπαντρος χωρίς τριετίες		Ανύπαντρος με 5 τριετίες		Παντρεμένος με 5 τριετίες	
	ΙΣΧΥΟΝ	NEO	ΙΣΧΥΟΝ	NEO	ΙΣΧΥΟΝ	NEO
Μέσος όρος αποδοχών Ημερομίσθιο	763.14	582.30	916.57	655.58	954.69	684.70
Ασφαλιστική κλάση	9η	1η	11η	1η	11η	1η
Τεκμαρτό ημερομίσθιο	32.12		37.13		37.13	
Συντάξιμες αποδοχές Ποσοστό αναπλήρωσης	803	582.30	928.25	655.58	928.25	684.70
	42%	11.22%	38%	11.22%	38%	11.22%
ΣΥΝΤΑΞΗ	337.26	65.33	352.73	73.56	352.73	76.82
ΜΕΙΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ		80.63%		79.15%		78.23%

Μέσος όρος ποσοστών αναπλήρωσης ανά κλάση

ΕΤΗ	1η	2η	3η	4η	5η	6η	7η	8η	9η
15	0.70	0.70	0.70	0.70	0.71	0.77	0.85	0.95	1.03
25	0.72	0.74	0.79	0.84	0.89	0.95	1.03	1.12	1.20
30	0.73	0.77	0.85	0.94	1.01	1.08	1.15	1.23	1.31
35	0.74	0.81	0.92	1.04	1.15	1.23	1.29	1.37	1.45
40	0.78	0.91	1.02	1.24	1.34	1.41	1.43	1.55	1.63

μισθός), αλλά ο μέσος όρος ολόκληρου του ασφαλιστικού βίου. Δεύτερο, οι συντελεστές αναπροσαρμογής, με τους οποίους αναπροσαρμόζονται οι συντάξιμες αποδοχές κάθε χρόνου, μειώνονται δραστικά σε σχέση μ' αυτούς που ίσχυαν πριν απ' αυτή την αντιασφαλιστική μεταρρύθμιση. Το αποτέλεσμα είναι οι συντάξιμες αποδοχές να περιορίζονται περίπου στο 70% των όσων ίσχυαν μέχρι το 2010!

Με τις συντάξιμες αποδοχές τόσο μειωμένες και τα ποσοστά αναπλήρωσης κάτω από το 1/3 των προηγούμενων, οι συντάξεις κυριολεκτικά εξατμίζονται. Πέφτουν περίπου στο 20% των παλαιότερων συντάξεων (80% κάτω)!

Στον πρώτο πίνακα φαίνονται τρία παραδείγματα εργαζόμενων που αμείβονται με τα βασικά και έχουν πραγματοποιήσει 16 χρόνια ασφάλισης (4.800 έτη). Οι υπολογισμοί είναι ακριβέστατοι και

έγιναν με πραγματικές τιμές, δεδομένου ότι ως περίοδος αναφοράς πάρθηκε η περίοδος 1994-2009. Τότε που έγιναν αυτοί οι υπολογισμοί δεν μπορούσαμε να πάρουμε μια μελλοντική χρονική περίοδο, διότι δε γνωρίζαμε πώς θα κινηθούν οι μισθοί στο μέλλον. Πλέον, όμως, γνωρίζουμε ότι με πραξικοπηματικό τρόπο τα βασικά μειώθηκαν δραματικά και ακόμα πιο δραματικά για εργαζόμενους που είναι μικρότεροι των 25 ετών. Αρα, η επίπτωση στη σύνταξη θα είναι πιο δραματική. Εν προκειμένω, όμως, ενδιαφέρει κυρίως η σύγκριση ανάμεσα στο ασφαλιστικό σύστημα που ίσχυε μέχρι το 2010 και στο νέο σύστημα που θεσπίστηκε τότε.

Επιλέξαμε εργαζόμενους που πληρώνονται με την ΕΓΣΣΕ, διότι η ΕΓΣΣΕ είναι ένα στάνταρ παράδειγμα, ενώ οι κλαδικές συμβάσεις είναι άπειρες. Αλλωστε, παραδείγματα μελετήσαμε, για να μπορέσουμε να συγκρίνουμε τη

σύνταξη με το ισχύον σύστημα και με το νέο σύστημα που θεσπίστηκε το 2010. Οι συγκρίσεις είναι στα ίδια επίπεδα και για τους εργαζόμενους που πληρώνονται με κλαδικές συμβάσεις. Αλλωστε, αν πάρουμε υπόψη μας και τα μνημονιακά μέτρα που ακολούθησαν, όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι στριμώχνονται στα (μειωμένα σε σχέση με το 2010) επίπεδα της ΕΓΣΣΕ.

Αυτό που μετράει είναι το συμπέρασμα. Δεν έχουμε απλά πεσόκομα συντάξεων, έχουμε εξατμισμό των συντάξεων. Δείτε τα αποτελέσματα στον πίνακα. Ανύπαντρος χωρίς τριετίες, με 4.800 ημέρες ασφάλισης, «δικαιούνταν» με το προηγούμενο σύστημα σύνταξη 337,26 ευρώ, ενώ με το νέο σύστημα «δικαιούται» μόνο 65,33 ευρώ! Με τον ίδιο αριθμό ημερών ασφάλισης, ανύπαντρος με 5 τριετίες, που θα «δικαιούνταν» με το ισχύον μέχρι το 2010 σύστημα σύνταξη 352,73 ευρώ, «δικαιούται» με το νέο σύστημα μόλις 73,56 ευρώ. Παντρεμένος με 5 τριετίες, πάντα με 4.800 έτη, θα «δικαιούνταν» σύνταξη 352,73 ευρώ και με το νέο σύστημα «δικαιούται» 76,82 ευρώ!

Δείτε το και αυτοτελώς, χωρίς καμιά σύγκριση. **16 χρόνια δουλειάς, 16 χρόνια ασφαλιστικών εισφορών και να σου λένε ότι η σύνταξη που «δικαιούσαι» δεν φτάνει τα 80 ευρώ το μήνα!**

Τα παραδείγματα που μελετήσαμε το 2010 αφορούν

εργαζόμενους που βγαίνουν στη σύνταξη μετά από 16 χρόνια δουλειά (4.800 έτη). Δεν πρόκειται για κανένα εξωπραγματικό χρονικό διάστημα. Είναι ένας χρόνος πάνω από το ελάχιστο όριο με το οποίο παίρνει κάποιος σήμερα σύνταξη (4.500 έτη). Ενα πολύ μεγάλο ποσοστό των εργαζόμενων του ιδιωτικού τομέα εκεί κυμαίνονταν τότε. Πλέον, όμως, με τη μακροχρόνια ανεργία, τη μερική απασχόληση, την υποαπασχόληση, τα 4.800 έτη θα γίνονται άπιαστος στόχος για όλο και περισσότερους εργαζόμενους. Σημειώνουμε όμως και πάλι ότι πρόκειται απλώς για ένα παράδειγμα, ενδεικτικό της εξατμισμού των συντάξεων που έφερε η αντιασφαλιστική μεταρρύθμιση του 2010, τα παραμετρικά στοιχεία της οποίας θέλουν να κάνουν χειρότερα με την αντιασφαλιστική μεταρρύθμιση που ετοιμάζει η συγκυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου, σε συνεργασία με τα επιτελεία των ιμπεριαλιστών δανειστών.

Δείτε και σε τι άλλα τερατουργήματα οδήγησε η αντιασφαλιστική ανατροπή του 2010. Υποτίθεται ότι θέσπισαν κατώτατο ποσό σύνταξης (αναλογική+βασική) ίσο τουλάχιστον με 15 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη. Το ποσό αυτό ήταν τότε 495 ευρώ. Αν πάρουμε τη μεγαλύτερη από τις συντάξεις των παραδειγμάτων του πίνακα (παντρεμένος με 5 τριετίες), που βγαίνει 76,82 ευρώ, και προσθέσουμε και τη βασική σύνταξη των 360 ευρώ, φτάνουμε σε συνολική σύνταξη 436,72 ευρώ. Δηλαδή, μικρότερη κατά 58,28 ευρώ από τα 15 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη που ίσχυαν το 2010! Μέσα στο μένος τους για τεράστιες περικοπές στις συντάξεις και στη βιασύνη τους, δεν πρόσεξαν ότι το σύστημά τους οδηγεί σε τερατουργήματα και ότι τα άρθρα του αναιρούν το ένα το άλλο.

Με τους αντιασφαλιστικούς νόμους του 2010, οι εργαζόμενοι χωρίστηκαν σε δυο μεγάλες κατηγορίες.

1 Νέοι που θα ασφαλιζονταν για πρώτη φορά μετά την 1.1.2013. Αυτοί θα πάρουν σύνταξη αποκλειστικά με το νέο σύστημα.

2 Παλιοί και νέοι που έχουν ασφαλιστεί για πρώτη φορά μέχρι 31.12. 2012. Αυτοί θα πάρουν σύνταξη συνδυαστικά με το παλιό και με το νέο σύστημα. Με το παλιό σύστημα για το χρόνο ασφάλισης που θα έχουν διανύσει μέχρι 31.12.2012 και με το νέο σύστημα για το διάστημα από 1.1.2013 μέχρι το χρόνο συνταξιοδότησης.

Και η πρώτη κατηγορία και η δεύτερη υφίστανται μεγάλες απώλειες στη σύνταξη. Ο κανόνας που ισχύει είναι ο εξής: όσο περισσότερα χρόνια ασφάλισης έχεις με το νέο σύστημα τόσο μεγαλύτερο είναι το πεσόκομμα της σύνταξης

που θα πάρεις. Δηλαδή, **οι νέοι που ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά από 1.1.2013 και μετά έχουν τη μέγιστη απώλεια σύνταξης**. Κατά τα άλλα, αυτοί οι πολιτικοί απατεώνες ενδιαφέρονται για τις νεότερες γενεές!

Οι νέοι ασφαλισμένοι θα πάρουν μια «αναλογική» (ή «ανταποδοτική») σύνταξη, η οποία θα είναι μειωμένη περίπου κατά 80% από τη σύνταξη που θα έπαιρναν με το ισχύον μέχρι το 2010 ασφαλιστικό σύστημα (όπως φαίνεται στα παραδείγματα που περιγράψαμε παραπάνω).

Αυτό -όπως είδαμε- θα γίνει γιατί:

α) Υποτριπλασιάζεται το ποσοστό αναπλήρωσης.

β) Οι συντάξιμες αποδοχές υπολογίζονται στο σύνολο του ασφαλιστικού βίου (αντί της τελευταίας 5ετίας που ισχύει σήμερα) και με συντελεστές αναπροσαρμογής πολύ χαμηλότερους από τους σημερινούς.

Στην ανταποδοτική σύνταξη υποτίθεται ότι θα προστεθεί και η βασική σύνταξη, που ορίστηκε στα 360 ευρώ (τόρα, ο... χουβαρντάς Κατρούγκαλος την ανεβάζει στα 384 ευρώ).

Όμως, η βασική σύνταξη θα δίνεται με εισοδηματικά κριτήρια και μετά το 67ο έτος της ηλικίας. Δηλαδή, δε θα την παίρνουν όλοι.

Στο πρώτο Μνημόνιο αναφερόταν: «Το νέο σύστημα θα προβλέπει επίσης μια σύνταξη κοινωνικού χαρακτήρα **με εισοδηματικά κριτήρια** για όλους τους πολίτες που βρίσκονται πάνω από την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης, ώστε να παρέχεται ένα σημαντικό δίκτυο ασφαλείας, **συμβατό με τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών**». Ο εκπρόσωπος του τότε αντιπροέδρου της Κομισιόν Ολι Ρεν, Αμαντέου Αλταφά, δήλωνε τον Ιούνιο του 2010 στον ελληνικό Τύπο ότι η βασική σύνταξη θα ισχύει «για όλους εκτός από τις υψηλότερες εισοδηματικές ομάδες του πληθυσμού». Τα ίδια δηλώνουν και τώρα οι τροϊκανοί, τα ίδια υποστηρίζει στο πόρισμά της και η «επιτροπή σοφών» που σύστησε ο Κατρούγκαλος. Ποια θα είναι τα εισοδηματικά κριτήρια; Αυτά που μέχρι τώρα ισχύουν για το ΕΚΑΣ, το οποίο καταργείται. Η «εθνική σύνταξη», όπως την ονομάζουν τώρα, θα έρθει να αντικαταστήσει το ΕΚΑΣ

Επειδή, όμως, όσοι ασφαλι-στηκαν για πρώτη φορά από το 2013 και μετά θ' αρχίσουν να βγαίνουν στη σύνταξη από το 2028, ενώ συγκυβέρνηση και τρόικα έχουν συμφωνήσει σε μέτρα άμεσης απόδοσης (από το 2016 κιόλας), πρέπει να θεωρούμε δεδομένο ότι θα πληγούν σε μεγαλύτερο βαθμό τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα όλων των κατηγοριών ασφαλισμένων μέχρι 31.12.2012. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να γίνει αυτό. Σημασία δεν έχουν οι τρόποι, αλλά το αποτέλεσμα.

Διανύοντας τον 20ό χρόνο κυκλοφορίας η «Κόντρα» απευθύνεται και πάλι στους αναγνώστες της, ζητώντας την οικονομική τους στήριξη.

Αυτή θα εξασφαλίσει την απρόσκοπτη κυκλοφορία της, πάντα μαχητική και αποκαλυπτική.

Γραφτείτε συνδρομητές στην «Κόντρα»

ετήσια συνδρομή 85 €

εξάμηνη συνδρομή 45€

λογαριασμός ΕΤΕ:

10087804638

KONTA

ΑΘΗΝΑ: Αγαθουπόλεως 65, ΤΚ 112 52, τηλ. 2108675243, fax 2108663100

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Ιουστινιανού 24, τηλ-fax 2310221898

http://www.eksegersi.gr, e-mail: kontra@eksegersi.gr

Διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Ιδιοκτήτης-Εκδότης-Διευθυντής: Πέτρος Γιώτης

Εκτύπωση: ΚΛΕΝΙΚ ΕΕ, Σηλιάς 5, Μεταμόρφωση